

LAMK

Lahden ammattikorkeakoulu
Lahti University of Applied Sciences

Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämän tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-osaajien tekijä

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosiaali- ja terveysalan
kehittäminen ja johtaminen YAMK
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Tarja Siikaoja

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala

SIKAOJA, TARJA:

Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämän tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-osaajien tekijä

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen YAMK opinnäytetyö,
76 sivua, 5 liitesivua

Syksy 2015

TIIVISTELMÄ

Kehittämishanke liittyy valtakunnalliseen verkostohankkeeseen, jonka tavoitteena on uudistaa YAMK -toimintoja ja profiloida ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI). Tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkintojen verkostomaista toimintamallia työelämän kanssa tehtävää TKI -toimintaa ajatellen. Kehittämishankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli kartoittaa nykytila sosiaali- ja terveysalan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen profiilista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiovaikuttajina. Toisena tavoitteena oli laatia kehittämissuunnitelma YAMK -tutkinnon profiiliin kirkastamiseksi työelämän näkökulmasta.

Toteutuksessa tukeuduttiin innovatiivisia konstruktioita tuottavaan konstruktivistiseen tutkimusotteeseen. Tiedonkeruu toteutettiin sähköisellä kyselyllä. Kysely kohdennettiin julkisen ja yksityisen sekä kolmannen sektorin sosiaali- ja terveysalan ylemmille esimiehille, jotka mahdollisesti rekrytoivat henkilöstöä korkeakoulutusta vaativiin tehtäviin. Kyselyyn saatiin 40 vastaajaa kattavasti koko maasta. Kyselyn vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin menetelmiä käyttäen.

Kehittämishankkeen tuloksena on, että sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiiliin tärkeimpiä tekijöitä ovat opetuksen sisällön ja toteutusmenetelmien työelämälähtöisyys, oman alan asiantuntijuus sekä työelämän aktiivinen kehittäminen soveltavan tutkimuksen avulla. Kehittämissosaaminen on tutkinnon vahvin osaamisala. Tutkimusosaaminen nähtiin heikompana kuin yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden osaaminen. Innovatiivisuus nähtiin tutkinnon suorittaneilla heikoimpana koulutuksen tuomana valmiutena. YAMK -tutkinto antaa kokonaisuudessaan kuitenkin hyvät valmiudet niin tutkimuksen, kehittämisen kuin myös innovatiivisuuden suhteen hyvään asenteeseen johtamis-, kehittämis- ja suunnittelutehtävissä. Tutkintoa ja sen tuottamaa osaamista ei kuitenkaan tunnisteta työelämässä vielä riittävän hyvin.

YAMK -profiiliin kehittämissuunnitelma sisältää tutkinnon tekemisen tunnetummaksi, asiantuntijuuden uudistamisen, koulutuksen kehittämisen, innovatiivisuuden edistämisen ja työelämäyhteistyön edelleen kehittämisen.

Asiasanat: ylempi ammattikorkeakoulututkinto, osaaminen, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, työelämälähtöisyys.

SIKAOJA, TARJA:

Master's Degree programme in Social
and Health Care - Creating Research,
Development, and Innovation Profes-
sionals

Master's Thesis in Social and Health Care Development and Management,
76 pages, 5 pages of appendices

Autumn 2015

ABSTRACT

The development project is related to a nationwide network project, which goal is to reform the Master's degree functions and profile the University of Applied Sciences research, development and innovation (RDI). The purpose is to improve the social and health care Master's degrees network-based operating model considering the RDI activities done with working life. The first objective of this development project was to survey the current state of the profile of Social and Health Care Master's Degrees as an influence in research, development and innovation. The second objective was to draw up a development plan for clarifying the Master's degrees profile from the perspective of working life.

The implementation was based on productive constructivist research, which brings innovative constructions. The data collection was conducted with an electronic questionnaire. The survey was targeted at public, private, and third sector social and health care senior managers, who may recruit staff for demanding Master's degree tasks. Questionnaires were received from 40 respondents from all over the country. The answers were analyzed using content analysis methods.

The result of this project is that the social and health care Master's degree profile's most important factors are the working life-oriented content and implementation of teaching methods, expertise in their own field as well as active working life development of applied research. Development competence is the strongest competency profile of the degree. Research skills were seen as weaker than the university Master's Degree graduates' skills. Innovation was seen as the weakest skill of the graduates. The Master's degree gives, however, sufficient preparation for a good attitude to research, development as well as innovation in terms of management, development and planning tasks. The Master's degree and the acquired competence is not yet well recognized in working life.

The University of Applied Sciences Master's degree profile development plan includes making the degree better known, expertise reform, the development of education, the promotion of innovation and further development of the co-operation with working life.

Keywords: Master's degree, competence, research, development and innovation, working life orientation.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS	3
2.1	Opinnäytetyön tausta	3
2.2	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	4
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TIETOPERUSTA	5
3.1	Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK)	5
3.2	Duaalimalli	6
3.3	Tutkintojen viitekehykset	7
3.4	Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)	9
3.5	Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyö	11
3.6	Strateginen kumppanuus	12
3.7	YAMK -tutkinnon tunnettuus	14
4	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	16
4.1	Konstruktivinen tutkimusote	16
4.2	Konstruktivinen kehittämisprosessi	18
4.3	Kehittämishankkeen eteneminen	20
4.4	Aineiston tiedonkeruu web -kyselyllä	21
4.5	Webropol -kysely	22
4.6	Aineiston analyysi	24
5	KEHITTÄMISHANKKEEN KYSELYN VASTAUKSET	28
5.1	Kyselyn vastaajien taustatiedot	28
5.2	Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiili ja tunnettuus	29
5.2.1	YAMK -tutkinnon tuottamia TKI -valmiuksia	30
5.2.2	YAMK -tutkinnon tuottama osaaminen	33
5.3	Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tunnettuuden lisääminen	37
5.4	Ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyö ja sen kehittäminen	39
6	KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET	44
6.1	YAMK -tutkinnon profiili	44
6.2	YAMK -tutkinnon profiilin kehittämissuunnitelma	46
6.2.1	YAMK -tutkinnon tekeminen tunnetummaksi	46
6.2.2	Asiantuntijuuden uudistaminen	47

6.2.3	Koulutuksen kehittäminen	47
6.2.4	Innovatiivisuuden edistäminen	48
6.2.5	Työelämäyhteistyön edelleen kehittäminen	50
7	POHDINTA	51
7.1	Kehittämishankkeen tulosten pohdinta	51
7.2	Kehittämishankkeen prosessin tarkastelu	57
7.3	Luotettavuus ja eettisyys	60
7.4	Jatkokehittämisaiheet	65
	LÄHTEET	66
	LIITTEET	77

1 JOHDANTO

Ylempi ammattikorkeakoulutus (YAMK) alkoi Suomessa vuonna 2002 ko-
keilulla, jonka jälkeen tutkintokoulutus vakinaistettiin vuonna 2005. Opin-
not antavat valmiuksia oman alan tutkitun tiedon hankkimiseen, käsittelyyn
ja soveltamiseen opiskelijan omassa työssä ja sen kehittämisessä. Koulu-
tusta on kehitetty valtakunnallisen kehittämisverkoston toimesta ja tutkin-
non kehittämistyö jatkuu edelleen ylemmän AMK -tutkinnon kehittämis-
ryhmän avulla (Arene 2015).

Suomessa on kaksiväyläinen korkeakoulujärjestelmä, joka koostuu yliopis-
toista ja ammattikorkeakouluista. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto rin-
nastuu yliopiston maisteritutkintoon, niin eurooppalaisen kuin siihen poh-
jautuvan kansallisen tutkintojen viitekehyksen edellyttämien osaamista
mittaavien kriteerien (tieto, taito ja pätevyys) osalta. Taso, jolle nämä mo-
lemmat tutkinnot on sijoitettu, on master -tutkintojen taso. (Opetusministe-
riö 2009,40.)

Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyys on määritelty ammattikor-
keakoululaissa (932/2014) niin, että sen tulee vastata työelämän ja sen
kehittämisen vaatimuksiin. Näin työelämäyhteistyö on ammattikorkeakou-
lun opetusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa ohjaava normi. Lain mukai-
sesti tavoitteena on vastata työ- ja elinkeinoelämän osaamisen ja kehittä-
misen haasteisiin sekä edistää opetuksen ja tutkimus, kehitys- ja innovaa-
tio (TKI) -toiminnan yhdistämistä.

Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen tarve korostuu työelämässä ja tutkin-
to nähdään hyvänä lisäkoulutuksena. Nyt kuitenkin on vaikuttanut siltä,
että vaikka ylempää ammattikorkeakoulututkintoa on kehitetty työelämän
tarpeiden mukaisesti, sitä ei aina arvosteta. Tutkintoa ja sen tuottamaa
osaamista ei tunnisteta työelämässä vielä riittävän hyvin. (Linnanvirta
2014, 64.)

Kehittämishankkeen aihe tuli Lahden ammattikorkeakoululta, joka on mu-
kana valtakunnallisessa ”YAMK -koulutus vahvaksi TKI -vaikuttajaksi” -
verkostohankkeessa. Hankkeen tavoitteena on uudistaa YAMK -toimintoja,

profiloida ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimintaa (TKI), tukea verkostoitumista ja sen moninaisuuden hyödyntämistä (HAMK 2014). Tässä kehittämishankkeessa tavoitteena oli kartoittaa nykytila ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK -tutkinto) profiilista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiovaikuttajina (TKI) sosiaali- ja terveysalalla ja laatia kehittämissuunnitelma (tavoiteprofiili) työelämän näkökulmasta. Tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkintojen verkostomaista toimintamallia työelämän kanssa tehtävää TKI -toimintaa ajatellen.

Kehittämishankkeen tiedonkeruu toteutettiin lähivuosina tuotetun tutkimuksen ja kirjallisuuden katsauksen sekä sähköisen kyselyn avulla. Kysely koski vastaajien YAMK -tutkinnon tuntemusta, kokemusta YAMK -tutkinnon suorittaneen osaamisesta, rekrytointia ja yritys yhteistyötä. Kysely lähetettiin sosiaali- ja terveysalan ylemmille esimiehille, jotka mahdollisesti rekrytoivat henkilöstöä ylempää korkeakoulutusta vaativiin tehtäviin. Kyselyyn saatiin 40 vastaajaa kattavasti koko maasta.

Toteutuksessa tukeuduttiin konstruktiviseen tutkimusotteeseen, joka on innovatiivisia konstruktioita tuottava metodologia. Analyysi toteutettiin kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä yhdistäen. Päämetodina käytettiin sisällönanalyysiä, joka avulla rakennettiin kuvaa sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiilista ja tutkinnon tuottamasta TKI -osaamisesta. Samalla selvitettiin myös tarvittavia toimenpiteitä ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän TKI -yhteistyön kehittämiseksi. Ja tärkeimpänä tehtävänä laadittiin suunnitelma sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiilin kehittämiseksi.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS

2.1 Opinnäytetyön tausta

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK -tutkinto) vakinaistamisesta on kulunut kymmenen vuotta. Viime vuosien aikana on useissa opinnäytetöissä kartoitettu YAMK -tutkinnon suorittaneiden sijoittumista työmarkkinoille ja koulutuksen tuoman osaamisen vastaavuutta työelämän odotuksiin ja haasteisiin sekä tutkinnon tunnettuutta (Vilen 2011; Kristo 2013; Laakso 2013; Nissinen 2014; Kettunen & Mäkinen 2015). Lähes poikkeuksetta YAMK -koulutusta koskevassa tutkimuskirjallisuudessa nostetaan esiin tunnettuuden haaste (Rantanen, Isopahkala-Bouret & Järveläinen 2009; Rantanen & Järveläinen 2010; Kangasniemi & Lempinen 2010; Kärnä 2012; Isohanni 2013).

YAMK -koulutus vahvaksi TKI -vaikuttajaksi on Suomen ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen verkostohanke, jota hallinnoi Hämeen ammattikorkeakoulu. Hankkeen tavoitteena on uudistaa YAMK -toimintoja, profiloita ylemmän ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI), tukea verkostoitumista ja sen moninaisuuden hyödyntämistä. Edelleen tavoitteena on vahvistaa, kehittää ja uudistaa tiedon ja osaamisen siirtoa korkeakoulujen ja työelämän välillä, lisätä työelämän innovaatioiden monialaisuutta, lähentää opetustyötä työelämään sekä tukea yhteisöllisen tiedon kehittymistä. (HAMK 2014.) Hankkeen kesto on 2014 - 2015 ja sen rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tämä opinnäytetyö tehdään yhtenä osahankkeena valtakunnalliseen verkostohankkeeseen Lahden ammattikorkeakoulun toimeksiannosta. Matkailualan yliopettaja, hankkeen koordinaattori Lahden ammattikorkeakoulun osalta, toimii tämän opinnäytetyön toimeksiantajan edustajana. Tässä opinnäytetyössä käsitellään vain sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkintoa. Muilla aloilla on omat toimeksiantonsa.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämisverkoston projektipäällikön mukaan YAMK -tutkinnon profiilia on selkiytettävä. Tutkinnon

vahvuuksia ovat ammatillisen osaamisen syventyminen, johtamisosaaminen ja kehittämis- ja suunnittelutaitojen lisääminen. Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmissa on tuotava selvästi esille se, mitä lisäarvoa ja osaamista tutkinnon suorittaminen tuottaa verrattuna täydennyskoulutukseen tai maisteritutkintoon. (Töytäri-Nyrhinen, 2012.) YAMK -tutkintoa on tähän asti kehitetty valtakunnallisena kehittämisverkostona ja tutkinnon kehittämistyölle on edelleen tarvetta, jotta työelämäyhteistyö toteutuu ja tutkinnon tunnettuus lisääntyy (Töytäri 2012).

2.2 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on kirjallisuuden ja kyselyn perusteella kartoittaa nykytila ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK -tutkinto) profiilista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiovaikuttajina (TKI) sosiaali- ja terveysalalla ja laatia kehittämissuunnitelma (tavoiteprofiili) työelämän näkökulmasta.

Kehittämishankkeen tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkintojen verkostomaista toimintamallia työelämän kanssa tehtävää TKI -toimintaa ajatellen.

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TIETOPERUSTA

3.1 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK)

Ammattikorkeakoulun jälkeinen jatkotutkintokokeilu alkoi vuonna 2002. Kokeilun jälkeen tutkinto vakinaistettiin vuonna 2005. Kokeiluvaiheessa mukana oli vain muutama koulutusala, mutta vuonna 2006 lainsäädännön muutoksen myötä mahdollistui YAMK -tutkinnon suorittaminen kaikilla ammattikorkeakoulualoilla (Karjalainen 2012, 17-18.)

Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014 3§) todetaan, että YAMK -tutkintoon johtavien opintojen laajuus on 60 tai 90 opintopistettä. Voidakseen suorittaa kyseisen tutkinnon koulutuksen hakijalla pitää olla alalta vähintään kolmen vuoden työkokemus soveltuvan alemman korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt saavat esimerkiksi nimikkeen sairaanhoitaja (ylempi AMK) tai sosionomi (ylempi AMK).

YAMK -tutkintoon johtavien opintojen tavoitteet on valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014, 4§) määritelty niin, että tutkinto luo valmiudet laajaan ja syvälliseen teoreettiseen tietoon toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä, valmiudet seurata oman alan tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen kehitystä sekä hyvät viestintä- ja kielitaidot oman alan tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan. Annetussa asetuksessa (464/1998 10§) korkeakoulututkintojen järjestelmästä todetaan, että YAMK -tutkinto antaa saman kelpoisuuden julkisiin virkoihin ja toimiin kuin ylempi korkeakoulututkinto. Käytännössä tutkintoa ei kuitenkaan kaikin osin suoraan rinnasteta yliopistossa suoritettavaan maisterintutkintoon. (Rantanen ym. 2009, 8; Rauhala 2012, 23; Kristo 2013, 45) Ammattikorkeakoulujen asemasta koulutusjärjestelmässä säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014, 2§) ja sen mukaisesti ammattikorkeakoulut ovat osa korkeakoulujärjestelmää. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot muodostavat yhdessä korkeakoululaitoksen.

YAMK -tutkinnon koulutus on työelämälähtöinen ja se on suunniteltu suoritettavaksi työn ohessa. Tarkoituksena on kehittää jo työelämässä olevia henkilöitä niin, että heidän osaamisensa ja tiedot pysyisivät ajan tasalla. Koulutukseen kuuluu olennaisena osana ammatillinen opinnäytetyö, jolla pyritään ratkaisemaan jokin työelämään tai yritykseen liittyvä ongelma, tai vastaavasti kehittämään jokin uusi idea, malli tai ratkaisu. (Heikkinen, Kananen, Koivunen ja Lohilahti 2012, 208-209.)

Ammattikorkeakoululain (351/2003, 4§) mukaan ammattikorkeakoulujen koulutustehtävän lähtökohtana on käytäntöön painottuva korkeakouluopetus työelämän asiantuntijatehtäviin. Koulutuksessa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon työelämän ja sen kehittämisen vaatimukset, mutta samalla korkeakouluopetuksena myös tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvan opetuksen antaminen. Laissa korostetaan ammattikorkeakoulujen roolia yhteiskunnallisena kehittäjänä. Ammattikorkeakouluissa tehtävän TKI -toiminnan tulee edistää työelämää ja aluekehitystä sekä olla alueen elinkeinorakennetta uudistavaa. Ammattikorkeakoulujen tulee lakisääteisesti (564/2009) tehtäviään hoitaessaan edistää elinikäistä oppimista. Tätä edustaa ammattikorkeakoulujen antama aikuiskoulutus, jota edelleen kehitetään huomioiden opiskelijoiden työelämäosaamisen ylläpito ja sen vahvistaminen.

3.2 Duaalimalli

Suomessa on kaksiväyläinen korkeakoulujärjestelmä, jota kutsutaan duaalijärjestelmäksi. Järjestelmä koostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Korkeakouluilla on toisistaan poikkeavat tutkinnot, tutkintonimikkeet ja tehtävät. Ammattikorkeakoulujen tehtävissä painottuu alueellinen kehitystehtävä ja käytännönläheinen työelämälähtöinen opetus. Yliopistot harjoittavat perustutkimusta ja antavat siihen perustuvaa opetusta. Duaalimalli korostaa, että molempien korkeakouluväylien tuottamat tutkinnot ovat keskenään saman tasoisia. (Rutonen 2015.)

Vastaavanlainen järjestelmä löytyy Saksasta, Sveitsistä, Alankomaista sekä Norjasta. Espanjassa ja Italiassa maisterintutkinto ja ammatillisem-

min suuntautunut lyhyempi tutkinto ovat molemmat yliopistotutkintoja. Ranskan ja Englannin korkeakoulujärjestelmä on taas erilainen. Ranskassa lyhyt tutkinto on tavallaan välitutkinto yliopistollisessa opiskelujatkumossa. Englannissa lyhyt tutkinto on yliopistollinen perustutkinto, jonka suorittaneista enemmistö hakeutuu työmarkkinoille murto-osan jatkaessa maisteriopintoihin. (Kivinen ja Nurmi 2008, 9-10.)

3.3 Tutkintojen viitekehykset

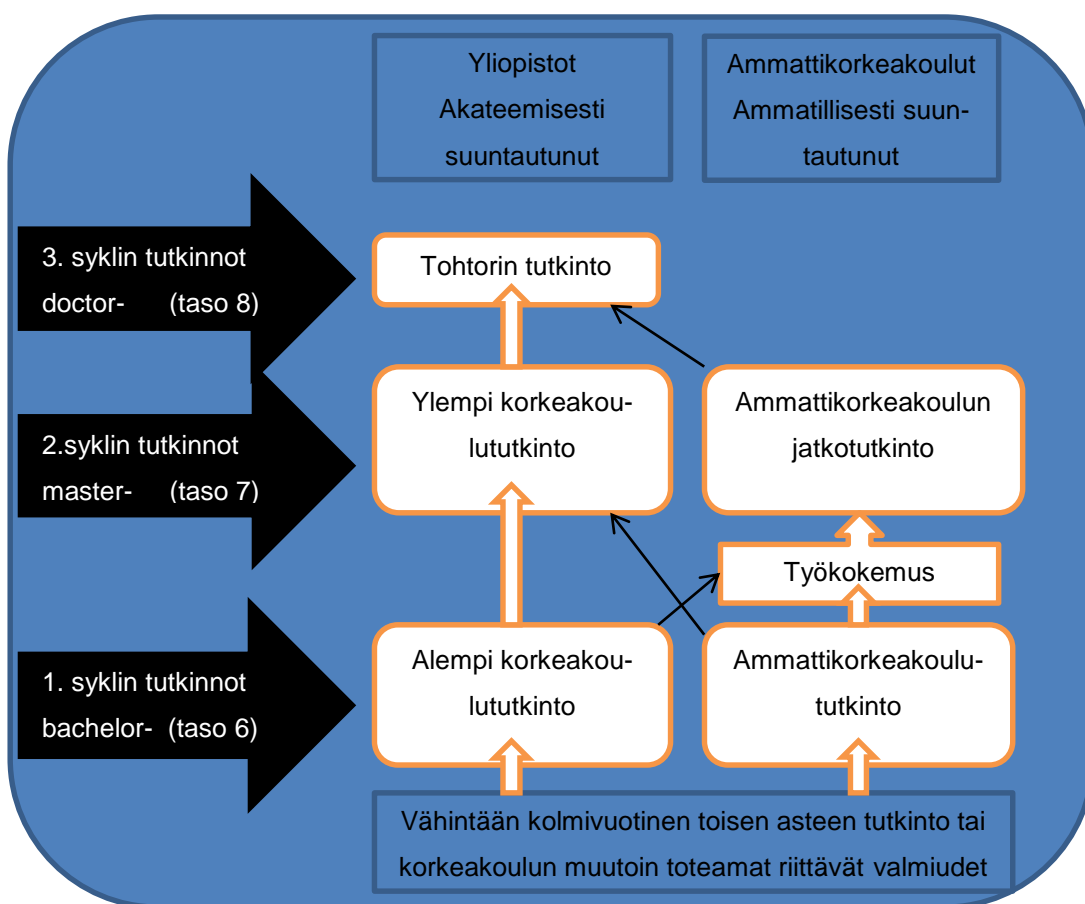
Eurooppalainen tutkintojen viitekehys (EQF) on yhteinen eurooppalainen viitekehys, joka kytkee yhteen eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehyksiä. Näin se toimii tulkkaustyökaluna eri maissa hankittuja koulutuksia vertailtaessa. Viitekehysten päätavoitteina on edistää kansalaisten liikkuvuutta maiden välillä ja helpottaa elinikäistä oppimista. (Opetusministeriö 2009, 13.)

Suomen kansallinen tutkintojen viitekehys pohjautuu eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen. Sen tarkoituksena on lisätä tutkintojen kansallista ja kansainvälistä läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta, parantaa tutkintojärjestelmän toimivuutta ja selkeyttä, helpottaa koulutusjärjestelmässä liikkumista, yhtenäistää aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista sekä konkretisoida elinikäisen oppimisen periaatetta. (Opetusministeriö 2009, 38.) Viitekehysten avulla voidaan paremmin kuvata tutkintoja ja niiden edellyttämää osaamista. Eurooppalaisessa viitekehyksessä kuvataan tutkintojen ja korkeakoulutettujen erityispätevyysien edellyttämä osaaminen yhteistyössä sovituin kriteerein tietoina, taitoina ja pätevyyksinä. (Opetusministeriö 2009, 39.)

Kansallisen viitekehysten keskeisenä tavoitteena on kiinnittää nykyistä enemmän huomiota tutkintojen edellyttämään osaamiseen, siihen mitä oppija tietää ja ymmärtää ja pystyy tekemään oppimisprosessin päätteeksi. *Tiedot* ovat oppimalla tapahtuneen asioiden omaksumisen tulosta. *Taidot* ovat kykyä soveltaa tietoja ja käyttää tietotaitoa tehtävien suorittamiseen ja ongelmien ratkaisuun. *Pätevyys* on todistettua kykyä käyttää tietoja, taitoja sekä henkilökohtaisia, sosiaalisia ja/tai menetelmällisiä

valmiuksia. Osaaminen on siis tietojen, taitojen ja pätevyyden yhdistelmä; laaja-alainen kyky hyödyntää tietoja, taitoja ja pätevyyttä työ- ja opintotilanteissa sekä yhteiskunnan jäsenenä. (Euroopan unioni 2008.)

Kuviossa 1 esitetään, miten suomalaiset korkeakoulututkinnot on sijoitettu tutkintojen viitekehykseen Bolognan prosessissa vakiintuneen sykliajattelun mukaisesti niin, että tasolla 6 ovat ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot, tasolla 7 ylemmät korkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ja tasolla 8 ovat tieteelliset, taiteelliset ja ammatilliset jatkotutkinnot, esimerkiksi tohtorin ja lisensiaatin tutkinnot. (Opetusministeriö 2009, 40.)

KUVIO 1. Suomen korkeakoulututkintojärjestelmä (mukaellen Opetusministeriö 2005, 25).

Joint Quality Initiative on yhteistyöverkosto, joka toimii laadunarvioinnin ja bachelor- ja master-ohjelmien akkreditoinnin alalla. Verkosto on kehittänyt kuvaukset bachelor, master- ja doctor-tason tutkinnoille. Vaihtoehtoisesti puhutaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen syklin tutkinnoista (Kuvio 1).

Verkoston kuvausten mukaan toisen syklin tutkinto myönnetään opiskelijalle, joka

- 1) on osoittanut tietoa ja ymmärtämistä, joka rakentuu 1. syklin tutkinnon osaamiselle ja laajentaa ja/tai lisää sitä, sekä luo pohjan tai edellytykset omaperäiselle ajatusten kehittämiseksi ja/tai soveltamiseksi,*
- 2) osaa soveltaa tietoaan ja ymmärtämistään sekä ongelmanratkaisukykyään uusissa tai ennestään tuntemattomissa ympäristöissä oppiaineeseen liittyvissä laajemmissa konteksteissa,*
- 3) osaa integroida tietoa, hallita kompleksisuutta ja muotoilla arvioita epätäydellisen tai rajoitetun tiedon pohjalta, sekä pohtia tiedon ja arvioiden soveltamiseen liittyviä sosiaalisen ja eettisen vastuun kysymyksiä,*
- 4) osaa kommunikoida tekemänsä johtopäätökset ja selvittää niiden tietopohja selvästi ja yksiselitteisesti sekä oman alan että alan ulkopuoliselle yleisölle,*
- 5) omaa oppimistaitoja, joita tarvitaan suurelta osin itseohjautuvaan tai itsenäiseen jatko-opiskeluun. (Opetusministeriö 2005, 13-14.)*

3.4 Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)

Ammattikorkeakoululaissa (932/2014, 4§) ammattikorkeakoulun yhtenä tehtävänä edellytetään ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI). Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön olennaisena sovellusarvona on sen työelämän käytänteiden kehittäminen, ei niinkään uuden tiedon saavuttaminen. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminnassa olennaista on oman toiminta-alueen ja erityisesti sen pk-sektorin ja palvelutuetannon tukeminen. (Kortelainen 2006, 21.) YAMK -tutkintojen merkitys yritystoiminnan kehittämisessä on tärkeää, koska opiskelijat ovat opintojensa aikana lähes kaikki päätoimisessa työssä ja siten heillä on mahdollisuus kehittää omaa alaansa ja uudistaa työelämää (Kallioinen 2014).

Ammattikorkeakoulut pyrkivät innovaatiotoiminnallaan eettisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävään kehitykseen (Arene 2013). Rautkorven (2014, 134) mukaan ammattikorkeakoulun tuottamalla

kestävällä innovatiivisuudella tarkoitetaan sitä, että opiskelijat saavat valmiuksia muokata tulevaisuuden työelämää toivottuun suuntaan.

Valtioneuvoston innovaatiopoliittisessa selonteossa (VNK 2008, 3) innovaatiolla tarkoitetaan hyödynnettyä osaamislähtöistä kilpailuetua, jota syntyy esimerkiksi tieteellisestä tutkimuksesta, teknologiasta, liiketoimintamalleista, palveluratkaisuista, muotoilusta, brändeistä tai tavoista organisoida työtä ja tuotantoa.

Ammatillisen koulutuksen roolia innovaatiojärjestelmissä vahvistetaan kytkeällä tiiviimmin yhteen koulutusta ja työpaikoilla tapahtuvaa kehittämistoimintaa. Tavoitteena on, että koulutuksen järjestäjien koulutus- ja kehittämispalvelut tukevat yritysten ja työpaikkojen tuotanto- ja palveluinnovaatioiden kehittämistä sekä uusiin innovaatioihin perustuvan yritystoiminnan synnyttämistä keskinäisellä yhteistyöllä. (VNK 2008, 10.) Ammattikorkeakoulujen TKI -toiminta pyrkii vastaamaan elinkeinoelämän yhteistyökumppaneiden kehittämistarpeisiin ja tuottaa konkreettisia tuloksia, hyödyntää käyttäjälähtöistä innovaatiotoimintaa mahdollistaen kumppaneilleen kilpailuetua sekä vaikuttaa oman alueensa kehittymiseen, hyvinvointiin ja kilpailukyvyyn parantumiseen (Arene 2013, 3).

Suomen hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti laaditussa työelämän kehittämisstrategiassa on nostettu esiin innovoinnin merkitys tuottavuuden vahvistumiselle. Rikastavan vuorovaikutuksen kannalta oleellisena nähdään erilaisten ihmisten ja toimintakulttuurien yhteen tuominen. Myös rajoja ylittävä yhteistyö toisten työpaikkojen, koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa nähdään tärkeänä. (OKM & TEM 2012.) Moisio, Lempiälä ja Haukola (2009, 21) kuitenkin muistuttavat, että luova toiminta ja uusien ideoiden tuottaminen yksistään ei ole innovaatiotoimintaa, jos samalla ei huomioida sitä, miten uudistaminen toteutetaan käytännössä. Innovaatioiden toimintaan tarvitaan sekä luovuutta että toimeenpanokykyä ja yhteistyötä.

3.5 Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyö

Ammattikorkeakoululaki (932/2014, 6§) edellyttää, että ammattikorkeakoulu tehtäviään suorittaessaan on yhteistyössä oman alueensa työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Ammattikorkeakoulun ja yritysten välisessä

yhteistyössä on tärkeää luoda sellaiset suhteet, että yritykset voivat vaikuttaa opetuksen kehittämiseen ja sisältöön niin, että osaamistarpeet ja osaajat kohtaavat. Paras hyöty tulee siis aidosta yhteistyöstä ja kumppanuudesta. (Ojala 2008, 160.) Yhteistyö edellyttää avointa ja runsasta keskustelua ja yhdessä tekemistä yhteisten päämäärien tavoittelussa (Helander, Kujala, Lainema ja Pennanen 2013, 20-23).

Ammattikorkeakoulujen ja työelämän yhteistyöstä ja toiminnan alueellisesta vaikuttavuudesta on jo paljon tutkimusta (Leskinen 2010; Salonen 2010; Laitinen-Väänänen, Vanhanen-Nuutinen, Ahmaniemi ja Lamppu 2013). Ammattikorkeakoulujen strategioissa kuvattujen yleisten päämäärien saavuttamiseksi tarvitaan konkreettisia toimintasuunnitelmia työelämäyhteistyön syventämiseksi. Työelämän edustajien tulee olla mukana niin koulutuksen suunnittelussa, toimeenpanossa kuin arvioinnissakin. Yhteistyön konkretisoimiseksi ammattikorkeakoulujen tulee olla aktiivisia ja ilmaista selvästi, minkälaisia palveluita ja yhteistyömuotoja niillä on työ- ja elinkeinoelämälle ja ketkä yhteistyöstä vastaavat. Yhteistyön lisääminen etenkin pienten ja keskisuurten (pk) yritysten kanssa on edellytys sille, että ammattikorkeakoulut saavuttavat niille asetetut tavoitteet maakuntien strategisina kehittäjinä. Ammattikorkeakoulujen alueellisina toimijoina tulisi toiminnallaan rikastuttaa paikallista elinkeinoelämää, kehittämällä aktiivisesti työelämäyhteistyön muotoja myös pk-yrityksille. Yhteistyömuodot tulee määritellä sekä oppilaitosta että työelämää hyödyttävällä tavalla. (VTV 2009, 56-57.)

Suomessa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tehtävä alueellisen hyvinvoinnin turvaamisessa tarkoittaa oman alueen elinkeinoelämän osaamistarpeeseen vastaamista tuottamalla ihmisiä, joilla on oikeat tiedot ja taidot sekä tuottamalla työntekijöille oppia, että nämä pysyvät ammattitai-

toisina (Ojala 2008, 166). Ojalan (2008, 331) mukaan keskeinen osa yrityksen strategiaa ovat kumppanuudet ja verkostot. Yksin osaaminen on vaikeaa ja on helpompi opetella rakentamaan osaamislähtöistä yhteistyötä ja kumppanuuksia vahvistaen omaa osaamispääomaa oikeiden kumppanien avulla (Ojala 2008, 168).

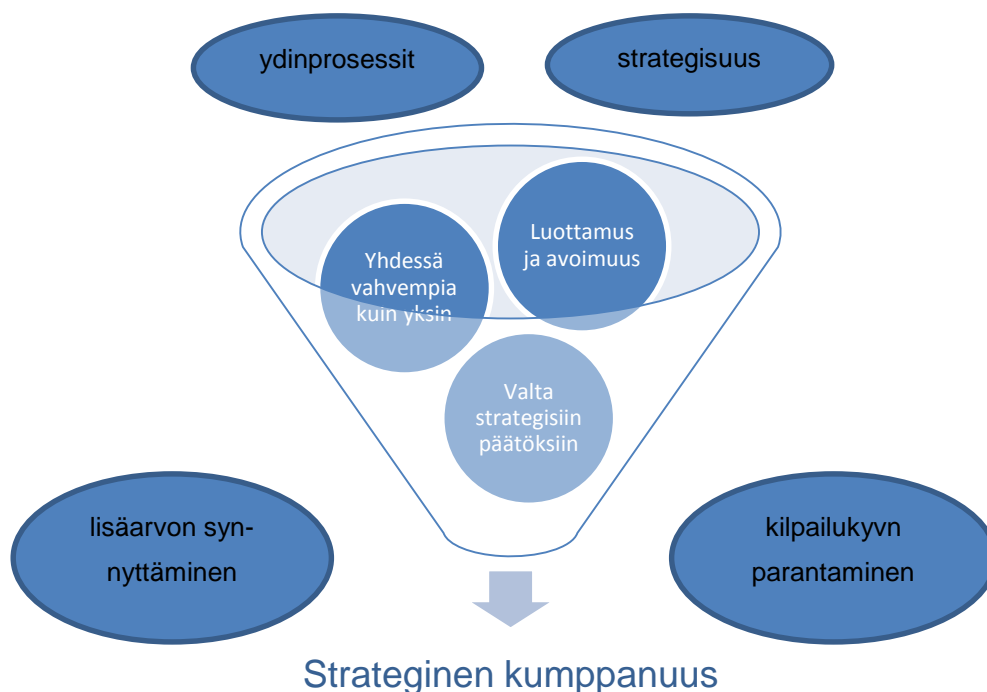
3.6 Strateginen kumppanuus

Lahden ammattikorkeakoulun strategisissa linjauksissa vuoteen 2020 todetaan, että ammattikorkeakoulu aktiivisessa yhteistoiminnassa yhdessä yritysten ja yhteisöjen kanssa pyrkii tunnistamaan alueellisia kehittämis-kohteita, joihin toimintaa kohdennetaan ja TKI -toiminnalla mahdollistetaan osaamisen siirto (Lahden ammattikorkeakoulu 2015, 15). Yhteistyö edellyttää kumppanuutta, joka on tapa käyttää, hallita ja lisätä tietopääomaa. Kumppanuus muodostuu tietopääomasta, luottamuksesta ja lisäarvon tuottamisesta. Ilman annettavaa ei voi toimia kumppanina, ilman luottamusta ei voi onnistua suhteessa. (Ståhle & Laento 2000, 76-77.)

Ståhle ja Laento (2000, 93-94) puhuvat strategisesta kumppanuudesta ja määrittelevät sen tarkoittavan ”*tietopääoman yhdistämistä siten, että molemmat kumppanit saavuttavat merkittävää strategista etua itselleen*”. Strategisessa kumppanuudessa osapuolet ovat tasavahvoja ja täydentävät toisiaan. Strateginen kumppanuus tarkoittaa intensiivisistä ja monimuotoista kumppanuutta, jossa sekä riskit että mahdollisuudet ovat suuret. Tekesin määritelmä strategisesta kumppanuudesta sanoo, että ”*strateginen kumppanuus on toimintamalli, jossa osapuolet tekevät toisiaan täydentäviä, molempia hyödyttäviä toimenpiteitä ja investointeja yhteistyösuhteessa, jonka kustannukset, hyödyt, riskit ja haitat jaetaan osapuolten kesken*” (Illman, Hokkanen, Pokela, Pursula, Luoma & Gilbert 2013, 13).

Määritelmässä korostuvat molempia hyödyttävän lisäarvon synnyttäminen, ydinprosessit, kilpailukyvyn parantaminen sekä strategisuus (Kuvio 2). Strategiselta kumppanilta haetaan osaamista, joka täydentää omaa tietotaitokantaa. Sen lisäksi, että strategiset kumppanit hyötyvät suoraan osaamisen ja resurssien jakamisesta, kumppanuudella on myös epäsuoria

vaikutuksia esimerkiksi YAMK -tutkinnon uskottavuuteen markkinoilla. (Illman ym. 2013, 18.)

KUVIO 2. Näkökulmia kumppanuuden strategisuuteen (mukaellen Illman ym. 2013, 14).

Strategisen kumppanuuden peruslähtökohtana on, etteivät kumppanuuden osapuolet yksin voi saavuttaa sitä, mikä yhdessä toisen osapuolen kanssa mahdollistuu. Kyseessä voi olla nopeampi tavoitteiden saavuttaminen, laajemman vaikutuksen aikaansaaminen tai muutoksen ja kasvun mahdolliseksi tekeminen. Toiseksi strategisen kumppanuuden päätöksenteko on osapuolten organisaatioissa riittävän korkealla tasolla niin, että yritysjohto on näkyvästi mukana kumppanuuden kehittymisen eri vaiheissa. Tämä viestii osapuolten panostuksesta suhteeseen ja suhteen strategisesta merkityksestä. Se mahdollistaa kumppanuuden jatkuvuuden haasteellisissa tilanteissa; käytännön ongelmat eivät pysty horjuttamaan yhteistä tavoitekuvaa. Kolmas näkökulma on suhteen luottamuksellisuus ja osapuolten kanssakäymisen avoimuus. Organisaatioiden välisessä strategi-

sessä kumppanuudessaakin suhteet syntyvät ja kehittyvät henkilöiden välillä. Olennaista on ansaita ja pitää yllä luottamusta henkilötasolla. Avainhenkilöiden valtuudet ja kyvyt viestiä toisilleen tavoitteistaan ja perusteistaan toimia kumppaneina ovat elintärkeitä strategisen kumppanuuden näkökulmasta. (Illman ym. 2013, 14.)

3.7 YAMK -tutkinnon tunnettuus

YAMK -tutkinnon vakinaistamisesta on kulunut jo kymmenen vuotta. Viime vuosien aikana on useissa opinnäytetöissä kartoitettu YAMK -tutkinnon suorittaneiden sijoittumista työmarkkinoille ja koulutuksen tuoman osaamisen vastaavuutta työelämän odotuksiin ja haasteisiin sekä tutkinnon tunnettuutta (Vilen 2011; Saliba 2012; Kristo 2013; Laakso 2013; Nissinen 2014; Kettunen & Mäkinen 2015). Opinnäytetyöt ovat sosiaali- ja terveystieteiden, tekniikan ja liiketalouden YAMK -opinnäytetöitä ja yksi yliopiston kasvatustieteiden tutkielma. Useissa näistä töissä tulee esiin se, että YAMK -tutkinnon suurin kehittämissaaste on tutkinnon huono tunnettuus; tutkintoa ja sen tuottamaa osaamista ei tunneta riittävästi.

Lähes poikkeuksetta YAMK -tutkintoa koskevassa tutkimuskirjallisuudessa nostetaan esiin tunnettuuden haaste. Esimerkiksi Rantanen ym. (2009, 8) tuovat tutkimuksessaan esille ristiriitaisen kuvan YAMK -tutkinnon luonteesta ja merkityksestä. Heidän mukaansa koulutuksen merkitys korostuu työelämässä ja YAMK -tutkinto nähdään hyvänä lisänä tässä. Vaikka YAMK -tutkintoa on kehitetty nimenomaan työelämän tarpeiden mukaisesti, sitä ei kuitenkaan aina arvosteta. Linnanvirran (2014, 64) sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentialle tekemässä tutkimuksessa YAMK -tutkinnon suorittaneiden kokemuksista ilmenee, että sosionomien (ylempi AMK) osaamista ei tunnisteta työelämässä kovin hyvin ja työnantajien suhtautuminen YAMK-tutkintoa kohtaan vaihtelee paljon. Osa työnantajista arvostaa YAMK -tutkintoa, kun taas osa vähättelee sitä varsin voimakkaastikin.

Kettunen ja Mäkinen (2015, 55), Linnanvirta (2014, 66), Isohanni (2013, 46), Heinikoski (2012, 318) sekä Kangasniemi ja Lempinen (2010, 51)

toteavat, että vaikka YAMK -tutkinto on vakiintunut, se ei ole vielä lyönyt itseään työmarkkinoilla lävitse, ja on etenkin suurelle yleisölle kovin tuntematon. Kangasniemen ja Lempisen mukaan tulee kestämään vielä jonkin aikaa ennen kuin tieto YAMK -tutkinnosta ja sen tuottamasta osaamisesta leviää laajemmin työelämässä.

Kärnä (2012, 97- 98) kirjoittaa YAMK -tutkinnon suorittaneiden ja heidän esimiestensä kokeneen, että YAMK -tutkinnon tunnettuus on vajavaista ja että työelämä ei tunnista rinnastettavuutta yliopistolliseen ylempään korkeakoulututkintoon. Tutkintonimikkeen ei nähdä antavan oikeaa kuvaa tutkinnon tasosta. Nimikiista on nyt peittänyt alleen todellisen osaamisen.

Kriston (2013, 45) opinnäytetyön tuloksista nousee esille se, että vaikka ammattikorkeakoulututkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä on säädetty asetuksella, niin edelleen näkyy, että työnhakutilanteessa YAMK -tutkinto on pääsääntöisesti yritystyönantajille tuntematon. Kriston mukaan tutkinto mielletään vain osittain saman tasoiseksi kuin maisteritutkinto. YAMK -tutkinnolla ei ole yrityspuolella samanlaista status-ta kuin yliopiston maisteritutkinnolla. Osittain toisin on jo valtio- ja kuntatyönantajien suhteen, kun työehtosopimus lakiasetuksen (464/1998 10§) lisäksi määrää, että yliopiston maisteritutkinto ja soveltuva YAMK -tutkinto ovat samanvertaisia.

4 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Konstruktiivinen tutkimusote

Metodologisena lähestymistapana tähän kehittämishankkeeseen valitsin konstruktiivisen tutkimusotteen, joka Lukan (2001) mukaan sopii empiiriseen tutkimukseen. Konstruktiivinen tutkimusote on innovatiivisia konstruktioita tuottava metodologia, jolla pyritään ratkaisemaan reaali maailman ongelmia ja tällä tavoin tuottamaan panosta sovellettavalle tieteenalalle (Kasanen, Lukka & Siitonen 1991; Järvinen & Järvinen 2004; Dodig-Crnkovic 2010). Konstruktio tarkoittaa ajatusrakennelmaa, alkuperäisen sanan construction tarkoittaessa rakennetta, rakennelmaa. Kaikki ihmisen luomat artefaktit, esimerkiksi mallit, suunnitelmat, organisaatorakenteet, kaupalliset tuotteet ja tietojärjestelmämallit, ovat konstruktioita. Niille on tunnusomaista se, että ne eivät ole löydettyjä, vaan ne keksitään ja kehitetään. (Lukka 2001.)

Kasasen ym. (1991, 305-312) määritelmän mukaan konstruktiivinen tutkimus tuottaa innovatiivisen ja perustellun ratkaisun käytännön ongelmaan, tuloksen voi todeta toimivan käytännössä kyseisen ongelman ratkaisuna, laajemmankin toimivuuden ollessa mahdollinen. Dodig-Crnkovicin (2010) ja Kasasen ym. (1991, 305) mukaan konstruktiivisella tutkimusmenetelmällä tuotetaan rakennelma (käytännöllinen, teoreettinen tai molemmat), jonka avulla voidaan tietty ongelma ratkaista, ymmärtää, selittää tai mallintaa. Tarkoituksena on tietystä lähtötilasta lähdettäessä saavuttaa lopulta haluttu lopputulos. Tiedon tuottaminen auttaa näkemään laajemmin ja löytämään uusia toimintatapoja, mikä on erityisen tärkeää konstruktiivisen tutkimuksen kannalta (Dodig-Crnkovic 2010).

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena oli kirjallisuuden ja kyselyn perusteella kartoittaa nykytila ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK - tutkinto) profiilista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiovaikuttajana (TKI) sosiaali- ja terveysalalla ja laatia kehittämissuunnitelma (tavoiteprofiili) elinkeinoelämän näkökulmasta. Tavoitteena oli rakentaa havaituista asioista uusi, selkeä konstruktio, jonka myötä kehittämishankkeella tavoiteltava

tutkinnon tunnettuus paranisi. Tutkinnon profiilin tunnistamisessa toteaval-
la eli deskriptiivisellä lähestymistavalla pyrittiin tiedon kokoamiseen ja ai-
heen kuvailemiseen muuttamatta kohdetta. Deskriptiivinen, kuvaileva ke-
hittämistyö sisälsi jo itsessään jonkintasoista analyysiä, koska ilmiöiden
luokittelu toimi analyysin tekona työn edetessä. (Anttila 2006, 285.)

Kasasen ym. (1991, 302) mukaan konstruktion kehittäminen on nähtävissä
normatiivisena toimintana, joka ongelman ratkaisuna tuottaa jotain selke-
ästi uutta ohjeistaen, miten asioita tulisi hoitaa. Kuviossa 3 on koottuna
elementit, joiden myötä ratkaisu esitettyyn kehittämishaasteeseen kasau-
tuu alkaen aiemmasta teoreettisesta tiedosta. Konstruktiivinen tutkimus on
verrattavissa soveltavaan tutkimukseen, jossa myös uuden tiedon tuotta-
misella pyritään tavoitteeseen. Tämä erottaa sen perustutkimuksesta, jolla
pyritään lisäämään ihmisten ymmärrystä maailmasta. (Kasanen ym.1991,
302-303; Järvinen & Järvinen 2004, 103.)

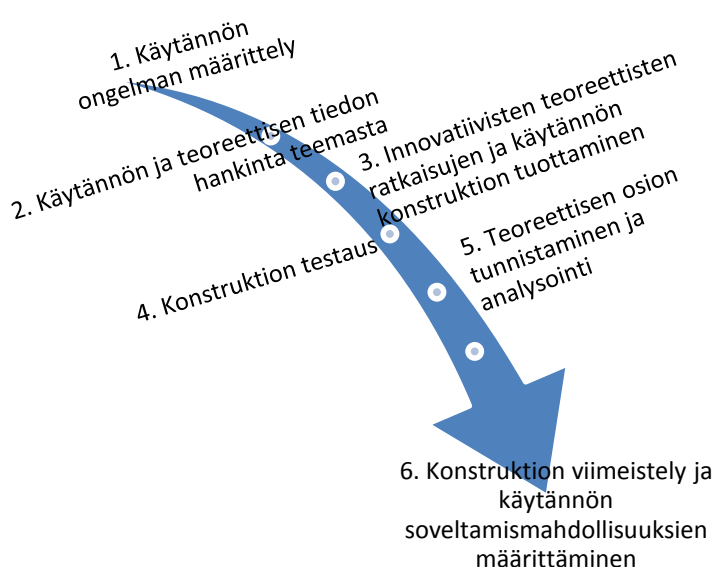
KUVIO 3. Konstruktiivisen tutkimusotteen keskeiset elementit (mukaellen Lukka 2001).

Konstruktioiden laatimisella voidaan vapautua ennakkoluuloista, kun koe-
taan havainnollisesti minkälaiset ratkaisut ovat toimivia. Toimiva konstruk-
tio tuottaa uusia kysymyksiä, joiden kautta päästään taas kehityksessä

eteenpäin. (Kasanen ym. 1991, 32; Dodig-Crnkovic 2010.) Dodig-Crnkovicin (2010) mukaan tutkimuksen pitäisi ratkaista useita toisiinsa liittyviä osaamisen ongelmia, jotka koskevat toteutettavuutta, kehittämistä ja uutuutta.

4.2 Konstruktiivinen kehittämisprosessi

Lukan (2006, 114-121) mukaan konstruktiivinen kehittämisprosessi etenee kuuden vaiheen kautta (Kuvio 4).

KUVIO 4. Kehittämisprosessi konstruktiivisen lähestymisen mukaan (muokaten Lukka 2006).

1. Ongelman määrittely: Millainen on YAMK -tutkinnon profiili TKI -vaikuttajana sosiaali- ja terveysalalla? Miten sitä voidaan kehittää?
2. Esiymmärryksen hankinta aiheesta: Teoreettiseen kirjallisuuteen ja aiempiin tutkimuksiin ja kehittämistehtäviin perehtyminen, kyselyn toteuttaminen, ryhmäohjauskeskustelut.
3. Ratkaisukonstruktion luominen: YAMK -tutkinnon nykyprofiilin indikaattorijärjestelmän (mittaristo) rakentaminen.
4. Konstruktion testaus: Indikaattorien ja teoriatiedon yhteensovittaminen.

5. Teoriaan kytkentä: Kehittämishankkeen tulosten analysointi ja teoriataustaan kytkeminen sekä tavoiteprofiiliin kuvaaminen.

6. Konstruktion viimeistely ja soveltamisalueen määrittely: YAMK -tutkintojen profiiliin kehittämissuunnitelman liittäminen työelämän kanssa toteutettavaan verkostomaiseen yhteistyöhön TKI -toimintaa ajatellen. Loppuraportointi.

Konstruktivisen tutkimuksen teoriakytkennän vaihtoehdot ovat uuden teorian kehittäminen, vanhan jalostaminen, sen testaus tai havainnollistaminen. Teorian jalostus on tyypillisin teoreettinen tulos. Konstruktivinen tutkimus saattaa antaa aiheen tarkistaa ja muokata uskomuksiamme keino-lopputulos -suhteista sekä rakenteita tai prosesseja koskevista riippuvuussuhteista, joiden odotettiin olevan voimassa ennen tutkimuksen suorittamista. Teoreettisten tulosten tuottaminen ei välttämättä riipu siitä, toimiko kehitetty uusi konstruktio vai ei, tutkimuksella on mahdollisuus tuottaa teoreettista kontribuutiota molemmissa tapauksissa. Voimme kysyä, onko olemassa olevassa riippuvuussuhteita koskevassa teoriassa jotain vikaa, jos asia, jonka sen mukaan olisi pitänyt toimia, ei toiminutkaan. (Lukka 2006, 120.)

Konstruktivisen tutkimuksen tulosten arviointikriteereiksi Järvinen ja Järvinen (2004, 123) ovat esittäneet Marchin ja Smithin [1995] määritelmän seuraavan taulukon mukaisesti:

TAULUKKO 1. Konstruktivisen tutkimuksen tulosten arviointikriteerit.

Tutkimustulos	Mittarit
Käsitteet	[täydellisyys, yksinkertaisuus, eleganssi, ymmärrettävyys] helppokäyttöisyys
Tavoitetila	[mallin ja todellisuuden vastaavuus, täydellisyys, yksityiskohtaisuus, lujuus] sisäinen johdonmukaisuus
Metodi	operationaalisuus, tehokkuus, yleisyys, helppokäyttöisyys
Realisaatio	innovaation tehokkuus ja vaikuttavuus sekä sen vaikutukset ympäristöön

Taulukosta 1 nähdään, miten Järvisen ja Järvisen (2004, 123) mukaan tavoitetiloja kuvaavien mallinnosten yhteydessä riittää arviointikohteina käsitteiden helppokäyttöisyys, tavoitetilan sisäinen johdonmukaisuus, metodin operationaalisuus, tehokkuus, yleisyys ja helppokäyttöisyys sekä realisaation suhteen innovaation tehokkuus ja vaikuttavuus sekä sen ympäristövaikutukset. Järvisen ja Järvisen (2004, 113) mukaan konstrukttiivisen tutkimuksen tavoitetilan yksityiskohtainen kuvaus auttaa arvioimaan, onko se toteutettavissa, millaiset ovat realisoinnin hyödyt ja muut mahdolliset sivuvaikutukset. Kasanen ym. (1991, 320-321) ovat korostaneet konstruktion olennaisena ehtona toimivuutta, joka on yksi soveltavan tieteen tunnusmerkki. Toimiva konstruktio on soveltavan tieteen vaatimusten mukaisesti relevantti, yksinkertainen ja helppokäyttöinen.

4.3 Kehittämishankkeen eteneminen

Kehittämishankkeen aihe tuli Lahden ammattikorkeakoululta. Valtakunnalliseen verkostohankkeeseen haettiin eri ammattikorkeakouluilta osahankkeisiin tekijöitä. Lahden ammattikorkeakoulun osalta toimeksiannon edustajan kanssa teimme toimeksiantosopimuksen syyskuussa 2014. Syyskauden aikana suoritin aihepiiriin tutustumista aiempien tutkimusten ja kehittämishankkeiden sekä kirjallisuuden kautta. Hakuja tein HELKA-, ARTO- ja NELLI -tiedonhakuportaaleista, Masto-Finnasta, Googlesta sekä Theseuksen ja BookNavigatorin tiedostoista.

Kyselylomakkeen kysymykset muotoutuivat kehittämishankkeen kysymyksen asettelun täsmentymisen myötä talven 2014-2015 kuluessa. Kuukausittain toteutuneet opinnäytetyön ryhmäohjaustilanteet ohjasivat osaltaan kehittämishankkeen suuntaa. Aineiston kerääminen, analysointi ja tulkinta etenivät kevään ja kesän 2015 kautta syksyyn ja kehittämistehtävän raportin kirjoittamiseen (Kuvio 5).

KUVIO 5. Kehittämishankkeen aikataulu.

4.4 Aineiston tiedonkeruu web -kyselyllä

Ronkaisen ja Karjalaisen (2008, 18-20) sekä Tuomen ja Sarajärven (2009, 72) mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena on saada yksilövastaaajilta tietoa, joka ei ole suoraan kysyttävissä tai vaatii tutkittavilta asian pohtimista. Kyseessä on valittujen vastaajien käsitystä kuvaavan, ei yleistettävän tiedon etsiminen. Vastaajan odotetaan lisäävän tietoa, mistä tutkija-kehittäjäjällä on etukäteen ehkä vain aavistus. Tämän aavistuksen vahvistamiseksi tai kumoamiseksi pyrin lähestymään vastaajia tutkimuskysymysten problematiikan pohtimisella. Oli ratkaistava, mitä kysyn ja miten kysyn, että saan vastaajan kertomaan sen, mitä en tiedä. Tällöin tutkimus ei pyri yleistämään vastaajien ohi, vaan tulkitsemaan tutkittavaa asiaa niin, että vastausten sisältämät erilaiset merkitykset säilyvät. Näin pyrin saamaan tietoa ihmisten toimintaa ohjaavista ajattelutavoista ilmiön ymmärtämiseksi.

Kehittämishankkeen kyselyn toteutin sähköisesti web -kyselynä, koska näin tavoittelin suurempaa vastaajajoukkoa. Sähköisen aineiston keruun haastavana puolena kuitenkin on se, että vastaajat voivat poistaa sähköpostit tai jättää ne huomiotta, jos eivät ole kiinnostuneita kyselystä. Hyvänä

puolena on se, että vastaajat voivat osallistua tutkimukseen heille sopivana ajankohtana. Ajallisen ulottuvuuden puuttuminen antaa vastaajille myös mahdollisuuden miettiä vastauksiaan rauhassa ennen kuin lähettävät sen. (James & Busher 2012, 180.) Sähköistä kyselyä puolsi myös se, ettei sähköisessä muodossa lähetetyssä kyselyssä tarvinnut rajata vastaamisen pituutta, koska kirjalliset vastaukset tulostuivat suoraan tekstinä eikä niitä tarvinnut siis uudelleen kirjoittaa.

Kyselyn laatimisessa pyrin pilkkomaan ilmiön konkreettisiksi, vastattaviksi kysymyksiksi. Kyselyn suunnittelua ja laadintaa ohjasi teoreettinen viitekehys eli aiempaan tutkimukseen perustuva tieto, sekä se, mihin tutkimuksen oli tarkoitus vastata ja sen kysyttäväksi muotoileminen. (Ronkainen ja Karjalainen 2008, 32.) Ronkaisen ja Karjalaisen (2008, 36) sekä Vilkan (2007, 63) mukaan onnistuneilla kysymyksillä saadaan kerättyä tietoa, jota ollaan hakemassa (validiteetti). Kyselylomakkeessa pyrin kysymysten loogiseen etenemiseen ja lyhyisiin kysymyksen asetteluihin selkein vastausohjein, jotta ne olisivat helposti ymmärrettävissä ja vastattavissa. Pyrkimyksenä oli, että kaikki vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla (reliabiliteetti).

4.5 Webropol -kysely

Tutkimuskyselyn laadin Webropol -pohjaisena ja testasin sen yhdellä kohdejoukon edustajalla ja kahdella terveydenhuoltoalan edustajalla, jotka eivät kuitenkaan olleet ylempää johtoa, jota kohdejoukko edusti. Pyysin testaaajia huomioimaan vastaajanäkökulmasta vastausohjeiden ja kysymysten selkeyttä ja yksiselitteisyyttä sekä vastausvaihtoehtojen sisällöllistä toimivuutta (Heikkilä 2008, 61; Ronkainen & Karjalainen 2008, 39; Vehkalahti 2014, 48). Testaajat antoivat palautetta epäolennaisista kysymyksistä sekä toivat esille muutamia olennaisia kysymyksen asetteluihin liittyviä seikkoja, jotka lisäsin tai korjasin kyselylomakkeeseen. Kysymykset pyrin laatimaan tarkoiksi ja muodoltaan niin ymmärrettäviksi, että annetut vastaukset vastaisivat kehittämishankkeen kysymyksen asetteluun.

Kyselyssä käytin 21 muuttujaa sisältävää kyselylomaketta (Liite 2). Kysely sisälsi 6 taustamuuttujaa: ikä, sukupuoli, tehtävänimike sekä organisaation sijainti, toimiala ja sen rahoitus. Taustakysymykset sijoitin kyselyn loppuosaan, koska on tiedossa (Valli 2010, 105), että vastaajien motivaatio vastata voi hiipua loppua kohden. Taustakysymyksiin on helppo vastata, vaikka ajatus ei enää olisikaan terävä. Näin voidaan vahvistaa kyselyn luotettavuutta. Taustamuuttujien lisäksi kyselylomake koostui neljästä tulosmuuttujasta, jotka käsittelivät YAMK -tutkinnon tuntemusta (kysymykset 1-4), kokemusta YAMK -tutkinnon suorittaneen osaamisalueista (kysymykset 5-7), rekrytointia (kysymykset 8-11) ja yritysysteistyötä (kysymykset 12-15). Pyrin pitämään kyselylomakkeen lyhyenä, yksinkertaisena ja selkeänä, mutta tarkoituksenmukaisena. Heikkilän (2008, 20) mukaan vastauskato lisääntyy kysymysten määrän lisääntyessä.

Kysely muodostui valintakysymyksistä, monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Valintakysymyksissä (1, 2, 3, 9, 14) oli valittavissa alasvetovalikosta yksi sopiva vastaus. Monivalintakysymyksissä (5, 6, 11, 12, 13) sai merkitä kaikki sopivat vastaukset. Osa kysymyksistä edellytti vastausta, jotta kyselyn saattoi päättää ja lähettää. Valmiit vastausvaihtoehdot asetin Vallin (2010, 125) mukaisesti kuviteltujen vastausten pohjalta. Avointen kysymysten myötä oli tarkoitus saada vastaajilta hyviä kokemuksia ja mielipiteitä tutkittavasta asiasta. Vallin (2010, 126) ja Heikkilän (2008, 20) mukaan avointen kysymysten heikkoutena on se, että niihin on helppo jättää vastaamatta tai vastaukset saattavat olla epätarkkoja. Vastaukset saattavat myös vastata ohi kysymyksen, jolloin vastauksista ei saada odotettua tietoa.

Kyselytutkimuksessa mittareita ovat kysymysten ja väitteiden kokoelmat, joilla pyritään mittaamaan moniulotteisia ilmiöitä, kuten mielipiteet, asenteet ja arvot (Vehkalahti 2014, 12). Kysymykset, jotka kehittämishankkeessa toimivat tulosmuuttujina, määrittelin teoria-aineiston pohjalta ja aineistoa mitattiin näiden muuttujien perusteella.

Kyselyn kohdejoukkona oli 154 julkisen sekä yksityissektorin ja kolmannen sektorin sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden ylemmän tason esimies-

tä, jotka mahdollisesti rekrytoivat työntekijöitä ylempää korkeakoulutusta vaativiin tehtäviin. Lähetin kyselyn Webropol -kyselynä sähköpostin linkkinä kesäkuun 2015 alussa, vastausajan ollessa hieman yli viikon. Kyselyn ajankohdan pyrin sijoittamaan sopivasti, mutta ei liian lähelle kesälomien alkua. Kyselykutsussa (Liite 1) annoin tietoa tutkimuksen tavoitteesta, aineiston käytöstä sekä anonymisoinnista. Kutsussa oli esillä kyselystä vastaavat tahot yhteystietoineen. Kyselykutsu oli vapaaehtoisuutta korostava ja informatiivinen niin, että vastaajat tiesivät mihin häneltä tietoja kerätään.

Vastauksia saapui 40, joten vastausprosentiksi muodostui 26 %. Vehkalahden (2014, 95) ja Tuomen (2007, 95-96) mukaan luonteeltaan kvantitatiivisia tutkimuksia voidaan tehdä pienistäkin otoksista, jolloin raportoinnissa tyydytään frekvensseihin ja muihin peruskäsitteisiin. Vastaukset tallentuvat Webropol -järjestelmään, josta sain ne käyttööni word -muotoon siirrettynä kaavioina ja avovastaukset tekstikertymänä. Syksyllä 2015 tarkastin ja analysoin kyselylomakkeiden vastaukset. Tutkimusaineiston muuttujien kuvailussa käytin frekvenssejä, prosenttijakaumia ja keskiarvoja.

4.6 Aineiston analyysi

Vehkalahden (2014, 13) ja Vilkan (2007, 119) mukaan kehittämishankkeeseen valitaan aina tarkoituksenmukaisimmat lähestymistavat, jotka voivat antaa tietoa siitä, mitä ollaan tutkimassa. Kehittämishankkeessa käytin sekä määrällisen että laadullisen tutkimusperinteen mukaisia menetelmiä. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 136), Tuomen (2007, 98) sekä Tuomen ja Sarajärven (2009, 65) mukaan kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus ovat lähestymistapoja, joita on käytännössä vaikea tarkasti erottaa toisistaan. Ne voidaan nähdä toisiaan täydentävinä lähestymistapoina.

Kvantitatiivinen käsittelee numeroita ja kvalitatiivinen merkityksiä (Dey 1996, 12), silti niitä ei pidä nähdä toistensa vastakohtina. Numerot ja merkitykset ovat toisistaan riippuvaisia, sillä numerot perustuvat merkityksiä sisältäviin käsitteellistämisiin ja merkitystä sisältäviä ilmiöitä voidaan ilmaista numeroin. Kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin: mikä, missä, paljonko tai kuinka usein, kvalitatiivisen vastatessa kysymyksiin: miksi,

miten tai millainen. Asioiden mittaaminen sisältää aina sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen puolen. (Heikkilä 2008,17.)

Kehittämishanke koostui kvantitatiivisessa tutkimuksessa Hirsjärven ym. (2009, 140) mukaisesti keskeisinä pidetyistä ominaisuuksista; aiemmat asiaa käsittelevät tutkimukset, käsitteiden määrittely, havaintoaineiston soveltuminen määrälliseen mittaamiseen sekä päätelmien teko havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen. Kvalitatiivisen tutkimuksen laadullisia piirteitä Hirsjärven ym. (2009, 164) kuvaamista aiheista omassa kehittämishankkeessani oli tiedonhankinta, jossa ihmiset toimivat tiedon lähteinä niin, että heidän näkökulmansa pääsivät esiin.

Oman kehittämistehtäväni tarkoitus oli olla sekä kartoittava (explorative) että kuvaileva (descriptive). Vilkan (2007, 20) mukaan kartoittavassa kehittämistyössä tavoitteena on etsiä uusia näkökulmia. Kartoittavassa sekä kuvailevassa tarkoituksessa pyrin löytämään tarkasteltavasta asiasta keskeisiä teemoja ja selvittämään YAMK -tutkinnon tunnettuutta.

Määrällisen tutkimusperinteen tekstianalyysin tarkoitus on se, että tutkija-kehittäjä pystyy sisällyttämään saatua tietoa asettamiensa kategorioiden sisälle ja tarvittaessa laskemaan niitä. Laadullisessa tutkimuksessa puolestaan tutkija-kehittäjä kykenee paremmin ymmärtämään näitä kategorioita. Heikkilän (2008, 17) mukaan luokittelu, päättely ja tulkinta ovat perusteiltaan samoja niin laadullisessa kuin määrällisessäkin tutkimuksessa.

Kehittämishankkeessa käytin analyysimetodina sisällönanalyysiä, joka pyrkii päätelmiin erityisesti verbaalisesta, symbolisesta tai kommunikatiivisesta datasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91). Sisällönanalyysi on laaja käsite. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 105) erottelevat sisällönanalyysissä kaksi sisällönanalyysitapaa: sisällön analyysi ja sisällön erittely. Sisällönanalyysillä pyritään kuvaamaan aineiston sisältöä sanallisesti ja sisällön erittelyllä kuvataan kvantitatiivisesti tekstin sisältöä. Sisällönanalyysin tarkoituksena on järjestää hajanainen aineisto tiiviiseen muotoon, jotta kyetään luomaan sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä, luotettavin johtopäätöksin.

Tässä kehittämishankkeessa aineiston analyysissä päättelyn logiikka oli abduktiivinen eli teoriasidonnainen, joka perustuu Tuomen ja Sarajärven (2009, 97) ja Anttilan (2006, 119) mukaisesti siihen, että uuden teorian muodostus on mahdollista vain silloin, kun havaintojen tekoon liittyy jokin johtoajatus. Kehittämishankkeen johtoajatuksena oli intuitiivinen käsitys YAMK -tutkinnon heikosta tunnettuudesta. Johtoajatuksen avulla keskitin havainnot niihin seikkoihin, joiden uskoin tuottavan uusia näkemyksiä ja ideoita, eli siis uutta teoriaa kyseisestä ilmiöstä. Teoriasidonnaisessa analyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistosta ja siinä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, jolla on uusia ajatuksia luova vaikutus (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96). Teoria ei ollut kuitenkaan ohjaava tekijä, eikä sitä ollut tarkoitus testata. Aineiston käsittely perustui loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa Tuomen ja Sarajärven (2009, 108) mukaisesti aluksi pelkistin aineiston (redusointi), sitten ryhmittelin aineiston (klusterointi) ja lopulta tuotin teoreettiset käsitteet (abstrahointi), jotka sitten kokosin taas uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi.

Luin aineistoa moneen kertaan, miettien mitkä sisällöt ovat kehittämishankkeen kannalta olennaisia. Pelkistämisen tein pilkkomalla ja koodaamalla tekstiaineistoa osiin. Koodaaminen tarkoitti tässä kehittämishankkeessa tekstiin liittyviä tulkintoja ja aineiston jäsentämistä. Aineiston jäsentäminen tapahtui analysoitavaan tekstiin tehtyjen koodien avulla ja koodit mahdollistivat muotoutuneisiin teemoihin liittyvien tekstipätkien poiminnat halutuilla ehdoilla. Ryhmittelyssä kävin koodatun alkuperäisaineiston tarkasti läpi etsien samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmittelin omiin, kehittämishanketta ohjaavien kysymysten kannalta mielekkäisiin luokkiinsa. Luokat nimesin sisältöä kuvaavalla nimikkeellä. Luokittelin ja koodasin avovastaukset useampaan kertaan analyysin aikana. Tarkoituksena oli saada aineistolle ja teorialle käsitteellinen vastaavuus, siten että sekä teoria että tutkittava aineisto tukevat toisiaan. Aineiston abstrahoinnissa erotin kehittämishankkeen kannalta oleellisen tiedon, jonka perusteella muodostin teoreettisen käsitteistön.

Yleisen käytännön jaottelun mukaiset empiiriset käsitteet (ikä, sukupuoli, ammatti, sijainti) olivat helposti empiirisesti todennettavissa, kun taas teoreettiset käsitteet (innovatiivisuus, osaaminen, pätevyys) täytyi selkeästi kääntää havaintojen kielelle eli operationalisoida. Operationalisoinnissa siirryin teoriasta empiiriseen tutkimukseen ja empiirisistä käsitteistä muodostin sitten kehittämishankkeessani yksittäisiä mittauksia. (Ketokivi 2015, 80.)

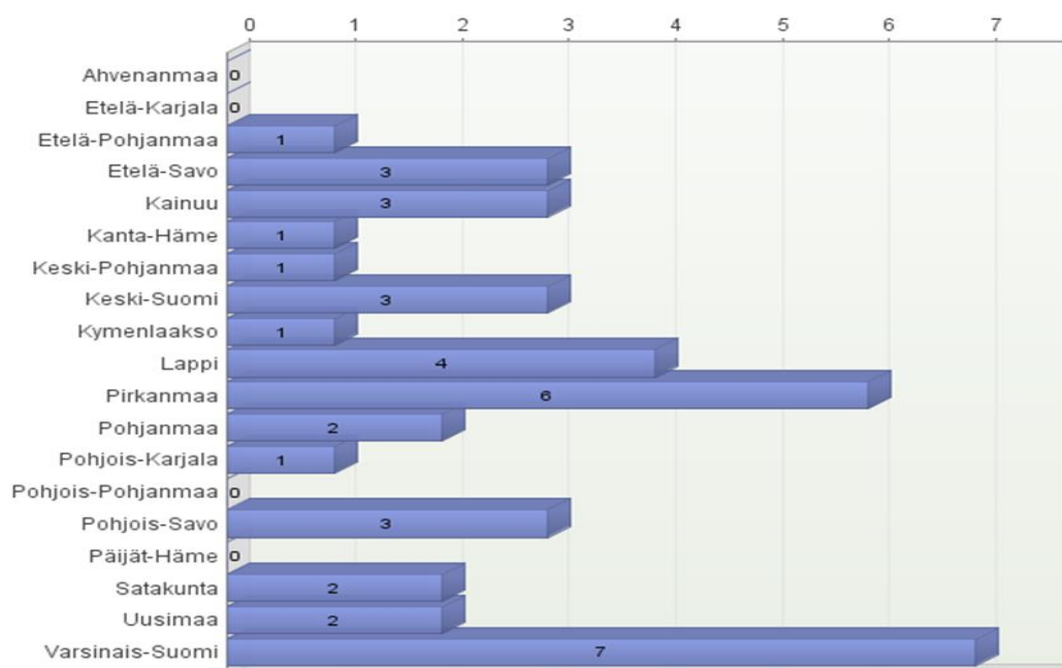
Vastaajien mielipiteitä YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamisalueista ja valmiuksista TKI -osaajina, YAMK -tutkinnon tunnettuuden ja yritysyhteistyön lisäämisen mahdollisuuksista sekä yliopiston maisteritutkinnon ja YAMK -tutkinnon yhtäläistä pätevyyttä koskevien avointen kysymysten vastaukset käsittelin kvantitatiivisella sisällönanalyysillä. Kvantitatiivisessa sisällönanalyysissä lähtökohtana on tarkastella vastaajien vastauksien sisältöä ja esiin nousseita teemoja (Seitamaa-Hakkarainen, 1999). Sisällönanalyysillä sain vastauksia ennalta asettamiini tiedonkeruuta ohjaaviin kysymyksiin. Anttilan (2006, 292) mukaan sisällönanalyysillä voidaan tehdä päteviä päätelmiä aineiston suhteesta sen asiayhteyteen, tuottaen näin uusia näkemyksiä. Tavoitteenani oli enemmän kuin vain sisällön kuvaus, tuloksen tuli liittyä ilmiön määrittelyyn tai sen taustalla vaikuttaviin seikkoihin laajemminkin (Anttila 2006, 293). Analyysissä järjestin tutkimusaineiston siihen muotoon, että sen perusteella tehdyt johtopäätökset pystyin sitten vaiheittain irrottamaan yksittäisistä lausumista ja siirtämään yleisemmälle teoreettiselle tasolle.

5 KEHITTÄMISHANKKEEN KYSELYN VASTAUKSET

5.1 Kyselyn vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi 27 ylihoitajaa, kuusi johtajaa, kolme palvelupäällikköä, henkilöstö- ja kehittämispäällikkö ja ylilääkäri sekä kaksi vastaajaa, jotka ilmoittivat ”muu” toimenkuvakseen. Vastaajista 34 toimii terveysalalla, kolme sosiaaalialalla ja kolme vastaajaa alalla ”muu”. Julkista sektoria edustaa 38 vastaajaa ja yksityissektoria sekä kolmatta sektoria yhdet vastaajat. Vastaajista 36 oli naisia ja neljä miestä.

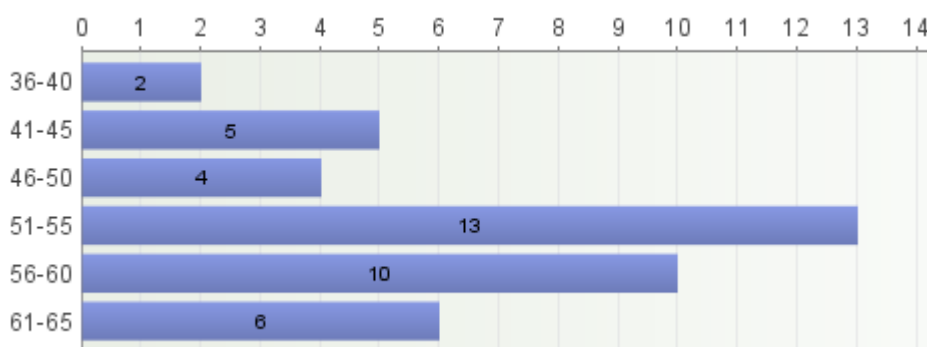
Vastaajat edustivat kattavasti koko maata (Kuvio 6). Varsinais-Suomesta vastaajia oli seitsemän, Pirkanmaalta kuusi, Lapista neljä, Etelä-Savosta, Kainuusta, Keski-Suomesta ja Pohjois-Savosta kolme jokaisesta, Pohjanmaalta, Satakunnasta ja Uudeltamaalta kahdet vastaajat, Etelä-Pohjanmaalta, Kanta-Hämeestä, Keski-Pohjanmaalta, Kymenlaaksosta sekä Pohjois-Karjalasta yksi vastaaja kustakin läänistä.

KUVIO 6. Vastaajien organisaatioiden sijainti (N 40).

Vastaajista 13 oli ikäluokassa 51-55, 10 ikäluokassa 56-60, kuusi ikäluokassa 61-65, viisi ikäluokassa 41-45, neljä ikäluokassa 46-50 ja kaksi ikä-

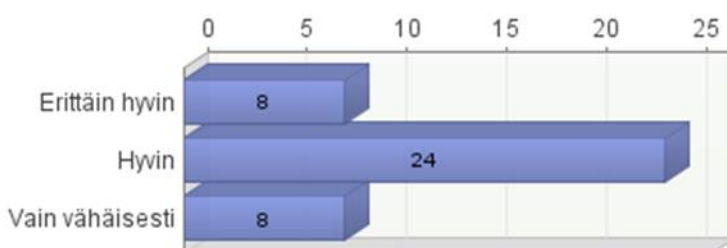
luokassa 36-40. Yli puolet vastaajista oli ikäluokassa 51-60 vuotiaat (Kuvio 7). Vastaajien iällä ei ollut havaittavissa eroja tekeviä vaikutuksia.

KUVIO 7. Vastaajien ikä (N 40).

5.2 Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiili ja tunnettuus

Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon koki tuntevensa erittäin hyvin kahdeksan vastaajaa, hyvin 24 vastaajaa ja vain vähäisesti kahdeksan vastaajaa. Yhtään vastaajaa ei ollut, jolle YAMK -tutkinto olisi ollut täysin tuntematon (Kuvio 8).

KUVIO 8. Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon tuntemus (N 40).

Vastaajista 33 tiesi, että YAMK -koulutukseen pääsyn edellytyksinä on AMK -tutkinto ja sen jälkeen kolmen vuoden työkokemus asianomaiselta alalta. Seitsemällä vastaajalla asia ei ollut tiedossa. Vastaajista 37 kertoi, että heidän omassa organisaatiossaan työskentee YAMK -tutkinnon suorittaneita työntekijöitä. Yhdessä organisaatiossa ei ollut YAMK -tutkinnon suorittaneita ja yksi vastaaja kertoi, ettei tiedä onko omassa organisaatiossa YAMK -tutkinnon suorittaneita.

5.2.1 YAMK -tutkinnon tuottamia TKI -valmiuksia

Avoimella kysymyksellä haettiin vastaajien näkemyksiä YAMK -tutkinnon suorittaneiden valmiuksista sosiaali- ja terveysalan tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatiovaikuttamiseen työssään. Vastaajista 35 vastasi kysymykseen. Vastaajat painottivat usein avovastauksissaan henkilökohtaisen mielipiteensä mukaisesti jotakin kysytyistä kolmesta osa-alueesta. Tutkimusvalmiuksien heikompi taso ja kehittämisvalmiuksien tutkimusvalmiuksia parempi tasoarviointi korostuu avovastauksissa.

Tutkimusvalmiudet

Kuusi vastaajaa näki, että YAMK -tutkinnon suorittaneilla on hyvät valmiudet tutkimustoimintaan. Vastaajista kahdeksan koki, ettei YAMK -tutkinto luo riittävän hyvää tutkimusosaamista. YAMK -tutkinnon suorittaneen valmiuksia tutkimustoimintaan verrattiin tiedekorkeakoulun maisteritutkinnon suorittaneiden osaamistasoon. Yliopiston ja ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden ei nähty olevan samantasoisia (2 arvioita). Tutkimusosaaminen nähtiin pinnallisena tai heikompana kuin yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden osaaminen, mutta samalla todettiin, että perusvalmiudet tutkimustulosten hyödyntämiseen löytyy.

...eikä etenäkään akateemiseen tutkimustyöhön. Useita yamk-opinnäytteitä lukeneena eivät täytäneet missään nimessä akateemisia pro graduja.

Kehittämisvalmiudet

Kuudentoista (16) vastaajan mielestä YAMK -tutkinnon suorittaneella on hyvät tai erittäin hyvät valmiudet käytännön työn kehittämiseen. Kehittämisvalmiudet nähtiin vahvimpana YAMK -tutkinnon tuottamana osaamisena. Eräs vastaaja halusi erikseen mainita, että ”*koulutuksen suorittaneet ovat olleet hyvin innostuneita arjen työn kehittämiseen*”.

Kehittämistehtävät lienevät YAMK:n käyneiden osalta ominta aluetta.

YAMK -tutkinnon käytännönläheisyys nostettiin esiin ja todettiin, että lähityönjohdolliset tehtävät soveltuvat hyvin YAMK -tutkinnon suorittaneelle.

Tutkinto on erittäin käytännön läheinen ja soveltuu parhaiten työyksiköiden kehittämiseen, esim osastonhoitaja ja apulaisosastonhoitaja tmv sosiaalipuolella.

Kehittämistehtävien vaatimaan valmiuteen asetettiin erilaisia ehtoja ja rajoitteita. YAMK -tutkinnon suorittaneen työntekijän kehittämisvalmiuksien hallintaa rajattiin työyksiköiden perustason toiminnan kehittämiseen ja siellä etenkin pienempien osa-alueiden ja klinisen työn kehittämiseen. Kehittämisvalmiuksien nähtiin riittävän osastonhoitajan työn tasoiseen, tai sosiaalialan vastaava työn kehittämistoimintaan, mutta ei varsinaiseen johtamistoiminnan laaja-alaisempaan kehittämiseen. Yksi vastaaja koki, että YAMK -tutkinnon omaava työntekijä selviytyy kehittämistehtävissä ”hyväsä ohjauksessa”.

Valmiudet innovaatiovaikuttamiseen

Kaksitoista (12) vastaajaa koki, että YAMK -tutkinnon suorittaneilla on ollut näkyvissä hyvät tai erittäin hyvät valmiudet innovaatiovaikuttamiseen työpaikoillaan. Useat vastaajat kuitenkin korostivat, että pelkkä tutkinto ei tuota innovaatiokyvykkyyttä, vaan se edellyttää myös henkilökohtaisia ominaisuuksia.

...ovat avainasemassa innovaatiovaikuttajina.

Kolme vastajaa toi esille YAMK -tutkinnon suorittaneen heikot valmiudet innovointiin. Sosiaali- ja terveysalan yleisesti heikkoa innovatiivisuutta myös tuotiin esille. Tulevaisuudessa toivottiin nähtävän YAMK -koulutuksen tuottamia innovaatiovaikuttajia.

Heikoin alue taitaa olla innovointi, koska muutenkin se alue on tämän sektorin heikoin lenkki.

Valmiudet tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin

Kahdeksan vastaajan mielestä YAMK -tutkinto antaa kokonaisuutena hyvät valmiudet niin tutkimuksen, kehittämisen kuin myös innovatiivisuuden suhteen hyvään asenteeseen. Eri ihmisten yksilöllisten ominaisuuksien vahva vaikutus tuotiin hyvin esille.

Valmiudet sekä tutkimukseen että kehittämiseen ovat mielestäni hyvät, toki tämä ei päde kaikkiin henkilöihin. Innovaatiovaikuttajana toimiminenkin on yksilöllistä.

Vastaajista kolmen näkemys YAMK -tutkinnon suorittaneiden valmiudesta sekä tutkimukseen että kehittämiseen ja innovointiin ovat huonot ja vaihtelee yksilöstä toiseen paljon. Yliopistotutkinnon suorittaneiden nähtiin onnistuvan kyseisillä alueilla YAMK -tutkinnon suorittaneita paremmin.

Valmiudet ovat varsin vähäiset. Opinnäytetyöt tehdään usein omassa yksikössä ja ovat käytännönläheisiä eikä niissä juurikaan ole innovatiivista otetta. Myös tieteellinen ja näyttöön perustuva ote on niukka.

Useat vastaajat (9) toivat esiin sen, että tutkinto yksin ei takaa tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiovalmiuksia tai tuo näihin kyvykkyyttä yksinään. Valmiuksien nähtiin riippuvan monista tekijöistä, kuten muusta osaamisesta, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoista sekä yksilön persoonasta, motivaatiosta, innokkuudesta ja halusta kehittää työtoimintaa. YAMK -tutkinnon nähtiin luovan valmiudet hahmottaa paremmin kokonaisuuksia, jolloin kuva perustehtävästä jäsentyy paremmin.

Koulutus antaa valmiuksia, mutta kyse myös henkilökohtaisista ominaisuuksista toimia innovaatiovaikuttajina, tarttua konkreettisesti kehittämistehtäviin ja olla esimerkkinä eikä vain tehdä hienoja suunnitelmia, jotka toisten pitäisi toteuttaa.

Organisatorisia vaikuttajia nostettiin myös esiin. Esiin tuli, että sosiaali- ja terveydenhuollon kelpoisuussäädökset eivät tunnusta YAMK -tutkinnon

asemaa. Tehtäväkuvat nähtiin joustamattomina. Myös YAMK -koulutuksen ja työelämän tarpeiden ajoittainen huono kohtaaminen tuotiin esille.

No koulutus on ihan hyvä mutta työelämässä ei välttämättä ole mahdollisuuksia kysymyksessä mainittuun urakehitykseen ja hyvän koulutuksen opit jäävät usein hyödyntämättä.

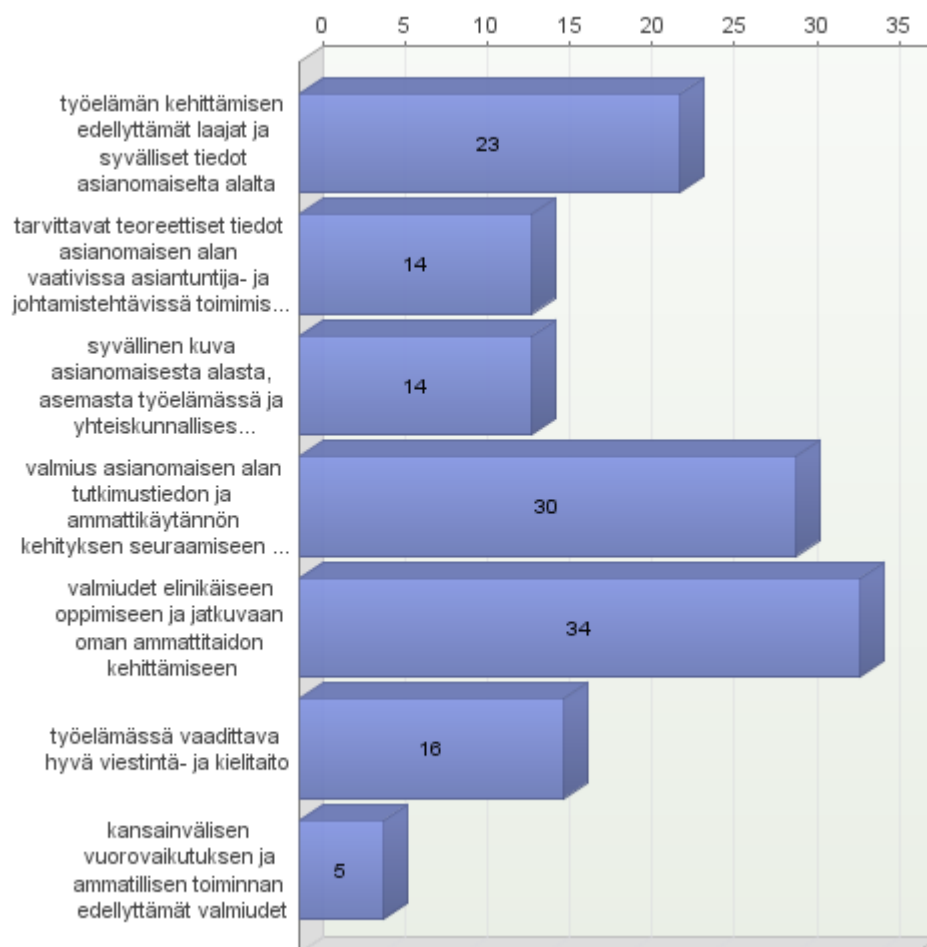
5.2.2 YAMK -tutkinnon tuottama osaaminen

Kokemuksia YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamisalueista kysyttiin vaihtoehdoilla, jotka ovat Lahden ammattikorkeakoulun opintosuunnitelmassa (Lahden ammattikorkeakoulu, 2015) YAMK -tutkintoon johtavien opintojen yleisinä tavoitteina esitetyt, teoreettisina tietoina/taitoina asianomaisen alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä tarvittavat osaamisalueet.

Kuviosta 9 näkyy vastaajien kokemukset sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamisen alueista ja osaamisen tasosta. Elinikäisen oppimisen ja oman ammattitaidon kehittämisen sekä oman alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamisen ja erittelyn valmiudet nousivat YAMK -tutkinnon suorittaneiden vahvuuksiksi.

Työelämän kehittämisen edellyttämät oman alan laajat ja syvälliset tiedot nousivat kolmanneksi tärkeimmäksi osaamisalueeksi vastauksissa. Hyvä viestintä- ja kielitaito, teoreettiset tiedot oman alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimista varten sekä syvälinen kuva asianomaisesta alasta, asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä nähtiin seuraavaksi vahvimpina osaamisalueina.

Viisi vastaajaa arvioi kansainvälisen vuorovaikutuksen ja ammatillisen toiminnan edellyttämiä valmiuksia löytyvän YAMK tutkinnon suorittaneilta. Tämä osio nähtiin heikoimpana lenkkinä YAMK-tutkinnon suorittaneiden osaamisessa.

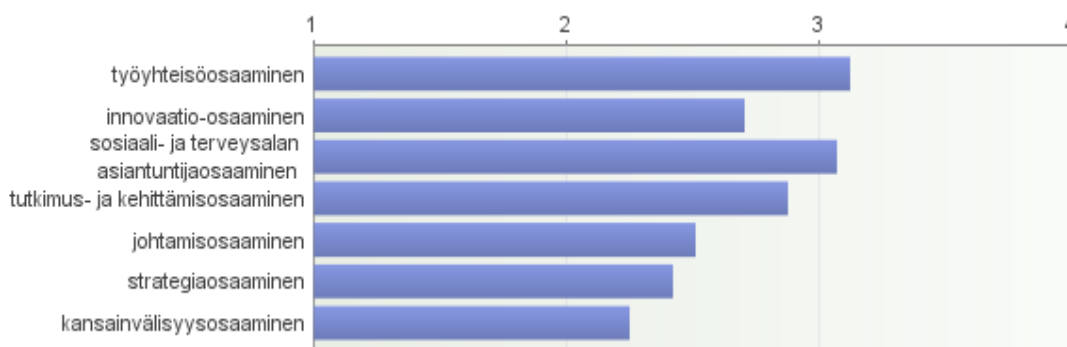
KUVIO 9. Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneisiin liitetyt osaamisalueet (N 40).

Kuviossa 10 esitetään, miten vastaajat arvioivat YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamista annettujen osa-alueiden kannalta. Yli puolet vastaajista arvioi työyhteisöosaamisen, oman alan asiantuntijaosaamisen, tutkimus- ja kehittämisosaamisen sekä innovaatio-osaamisen olevan hyvällä tai erinomaisella tasolla.

Innovaatio-osaaminen toi kuitenkin arvioinneissa hajontaa eniten. Vastaajista 24 arvioi innovaatio-osaamisen hyväksi, kolme erinomaiseksi ja 13 vastaajaa arvioi innovaatio-osaamisen vähäiseksi. Yksi vastaajista arvioi, ettei YAMK -tutkinto tuo innovaatio-osaamista lainkaan.

Johtamisosaaminen, strategiaosaaminen sekä kansainvälisyysosaaminen arvioitiin heikoimmiksi osaamisen osa-alueiksi. Liki puolet vastaajista arvioi johtamisosaamisen olevan hyvää tai erinomaista. Yli puolet arvioi johtamisosaamisen tason vähäiseksi.

Yli puolet vastaajista arvioi strategiaosaaminen vähäiseksi, kun reilu kolmannes vastaajista arvioi sen joko hyväksi tai erinomaiseksi. Kansainvälisyysosaaminen nähtiin heikompina osaamisalueena (ka. 2,3). Kolme neljästä vastaajasta arvioi osaamisen vähäiseksi tai ettei osaamista ollut lainkaan. Neljäs vastaajista arvioi kansainvälisyysosaamisen joko hyväksi tai erinomaiseksi. Kaikkien osa-alueiden laskennalliseksi keskiarvoksi muodostui 2.7, joka osoittaa kohtalaisen hyvää osaamistasoa.

1 = ei osaamista 2 = osaaminen vähäistä 3 = osaaminen hyvää 4 = osaaminen erinomaista

KUVIO 10. Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamisen tasoarvio (N 40).

Kuviossa 11 näkyy, miten vastaajat painottavat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden arvostusta rekrytointitilanteessa. Kukaan vastaajista ei asettanut YAMK -tutkintoa selkeästi yliopiston maisteritutkinnon edelle. Vastaajista 10 oli sitä mieltä, että arvostaa rekrytointitilanteessa YAMK- ja maisteritutkintoja samanvertaisina. Vähän enemmän painotusta maisteritutkinnotte antoi 9 vastaajaa ja 21 vastaajaa painottaa rekrytointitilanteessa enemmän yliopiston maisteritutkintoa kuin YAMK -tutkintoa. Laskennalliseksi keskiarvoksi muodostui 4,3 asteikolla 1-5.

1 = arvostan enemmän YAMK -tutkintoa 2 = arvostan vähän enemmän YAMK -tutkintoa 3 = ovat samanarvoisia
4 = arvostan vähän enemmän yliopiston maisteritutkintoa 5 = arvostan enemmän yliopiston maisteritutkintoa

KUVIO 11. YAMK -tutkinnon ja yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden arvostuksen painotus rekrytointitilanteessa (N 40).

YAMK -tutkinto antaa saman pätevyyden hakea kuntien ja valtion tehtäviin kuin yliopiston maisteritutkinto. Kyselyyn vastanneista tämän tiesi 36 vastaajaa, neljän ollessa asiasta tietämättömiä. Tutkintojen tasa-arvoisuudesta vastaajat toivat esiin asian kaksijakoisuuden. Kyselyyn vastanneista 15 kertoi mielipiteensä avovastauksena YAMK -tutkinnon ja maisteritutkinnon antamasta yhtäläisestä pätevyydestä. Näistä seitsemän vastaajaa toi esiin, että käytännössä työ- ja koulutusorganisaatioissa samanarvoisuutta ei aina hyväksytä.

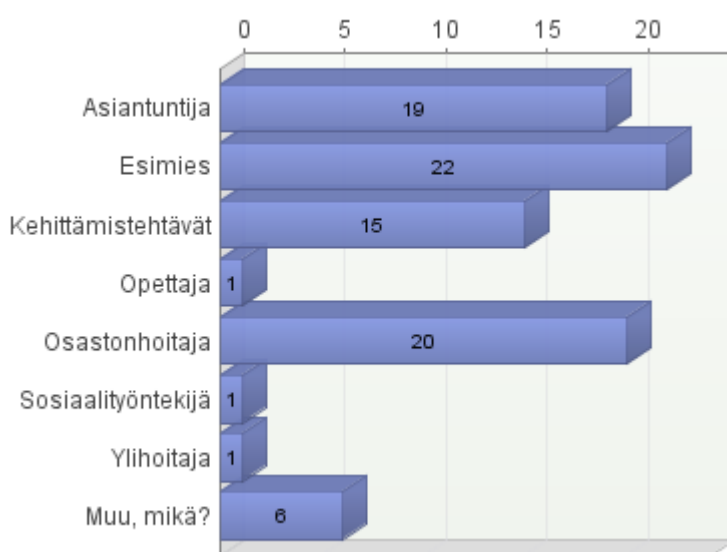
Tiedän, että ne ovat samanarvoisia, mutta käytännössä tällä hetkellä maisteritutkintoa arvostetaan enemmän. Oletan, että asia muuttuu pikku hiljaa YAMK:n eduksi tasa-arvoisempaan suuntaan.

Kuusi vastaajaa oli vahvasti sitä mieltä, että YAMK- ja maisteritutkinto eivät pätevyydeltään vastaa toisiaan. Lakisääteisen pätevyyden ei aina nähty tarkoittavan samaa osaamistasoa. Yliopistotutkinnon nähtiin olevan monipuolisempi ja antavan paremmat valmiudet tieteelliseen tutkimustoimintaan sekä toimintaan monialaisissa tehtävissä.

Yliopistossa suoritettu tutkinto antaa laajemmat lähtökohdat tieteelliseen tutkimustoimintaan ja analysointiin.

Vankka mielipiteeni on että tämä sama pätevyys on peruttava heti! Näistä tutkinnoista ei voi puhua samana päivänä!

Kuvio 12 näyttää, minkälaisiin työtehtäviin vastaajat esimiehinä olivat valinneet YAMK -tutkinnon suorittaneita. Vastaajat vastasivat vaihtoehtojen lisäksi ("muu") valinneensa apulaisosastonhoitajien (4) ja sairaanhoitajan (1) toimeen YAMK -tutkinnon suorittaneita. Työtehtävät, joihin oli valittu YAMK -tutkinnon suorittaneita olivat esimiestehtävät (22), osastonhoitaja (20), asiantuntijatehtävät (19) ja kehittämistehtävät (15). Lisäksi yksittäiset valinnat olivat opettajan, sosiaalityöntekijän sekä ylihoitajan työtehtäviin. Yksi maininta kohdassa "muu" oli keskeneräisestä hakuprosessista, jossa hakija oli YAMK -tutkinnon suorittanut, toimialaa ei tässä kohdin mainittu. Kolme vastaajista ei ollut suorittanut valintaa, jossa valituksi olisi tullut YAMK -tutkinnon suorittanut työntekijä. Yhteensä valintoja, joissa oli rekrytoitu YAMK -tutkinnon suorittanut henkilö, oli tehty 85.

KUVIO 12. Työtehtäviä, joihin valittu YAMK -tutkinnon suorittaneita (N 37).

5.3 Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tunnettuuden lisääminen

Kyselyyn vastanneista 20 otti avovastauksessa kantaa siihen, miten heidän mielestään sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkintoa voitaisiin saattaa tutummaksi yhteiskuntatasolla.

Tärkeänä nähtiin koulutuksen laaja-alainen esittelemisen hoitotyön johtamisen koulutustilaisuuksissa sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien artikkeleiden sekä ammattikorkeakoulun verkkosivujen kautta. Samoin YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamisen tuloksista kertovat haastattelut ja artikkelit eri tiedotusvälineissä nähtiin tunnettuutta lisäävinä tekijöinä.

Esittelyt hoitotyön johtamisen foorumeissa, esim. hoitotyön esimiehille suunnatut tilaisuudet (koko organisaatiotason koulutus- tai kehittämispäivät)

YAMK -tutkinnon tunnettuuden nähtiin lisääntyvän tutkinnon suorittaneiden omalla osaamisensa markkinoinnilla työelämän ja sidosryhmien suuntaan. YAMK -tutkinnon suorittaneiden nähtiin itse olevan parhaita ”käyntikortteja” ja tutkinnon suorittaneiden enenevien määrien nähtiin tuovan tullessaan tunnettuutta työpaikoille.

Sillä, että asianomaiset henkilöt itse markkinoivat itseään ja osaamistaan ja osoittavat, että ovat varteenotettavia ammattilaisia sosiaali- ja terveysalalla.

Korkeakoulujen tiivis yhteistyö nähtiin tunnettuuden edistäjänä. Tunnettuuden lisäämiseksi esitettiin työelämän ja YAMK:n tarvitsevan lisää säännöllistä ja toimivaa yhteistyötä ja tapaamisia. Ammattikorkeakoulun ja käytännön väliset keskustelut työelämän toimenkuvista ja mahdollisuuksista hyödyntää YAMK -koulutusta organisaatiossa ja tehtäväkuvia suunniteltaessa koettiin tärkeäksi tunnettuuden lisäämisessä. Riittävä tieto ja tiedotus koulutusväylästä ja koulutuksen sisällöstä nähtiin myös tunnettuuden tekijöinä. Nyt YAMK -koulutuksen sisältö, tavoitteet ja sijoittuminen kansalliseen ja eurooppalaiseen koulutusjärjestelmään ovat edelleen vieraita.

Tutkinnon ja opinnäytetyön nimiasia nousi esiin tunnettuuden edistämisessä. Tutkintonimen ei nähty antavan riittävän oikeaa ja tarkoituksenmukaista kuvaa YAMK -tutkinnon tasosta.

Tutkinnotille myös parempi nimike, joka kuvastaa koulutuksen tasoa.

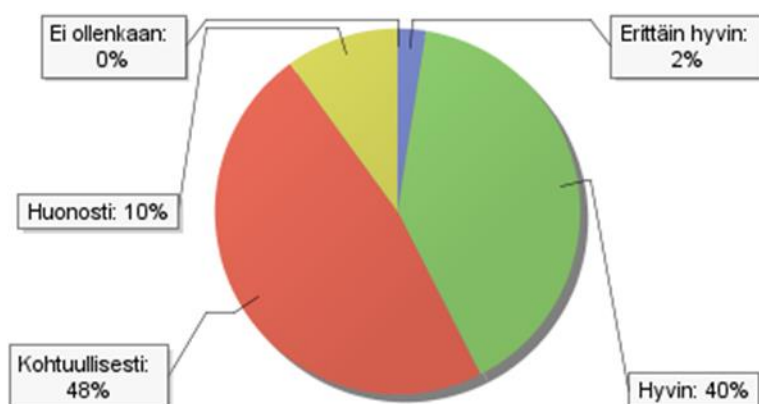
Yamk opinnäytetyölle parempi ja osuvampi nimi, jonka perusteella se rinnastettaisiin paremmin yliopistojen pro gradu töihin.

YAMK -koulutuksen edelleen kehittäminen nähtiin tunnettuuden edistämässä tärkeänä. Opetuksen sisältöön ja laatuun toivottiin panostettavan entistä enemmän. YAMK -kouluttajien jalkautuminen työelämään nähtiin yhtenä tunnettuuden osatekijänä. YAMK -tutkintoa ei täysin ole ymmärretty AMK -tutkinnon jatkokoulutuksena ja näin opintoihin pääsyn vaatimuksista aiemman korkeakoulutuksen pohjakoulutusvaatimus voidaan nähdä epäadekvaattina vaatimuksena.

YAMK:n markkinointi vaatii paljon, koska koulutukseen ei ole mahdollisuutta osallistua ilman AMK-koulutusta. Koulutusta pidetään selkeästi hieman omituisena kun se on rajattu tällä tapaa.

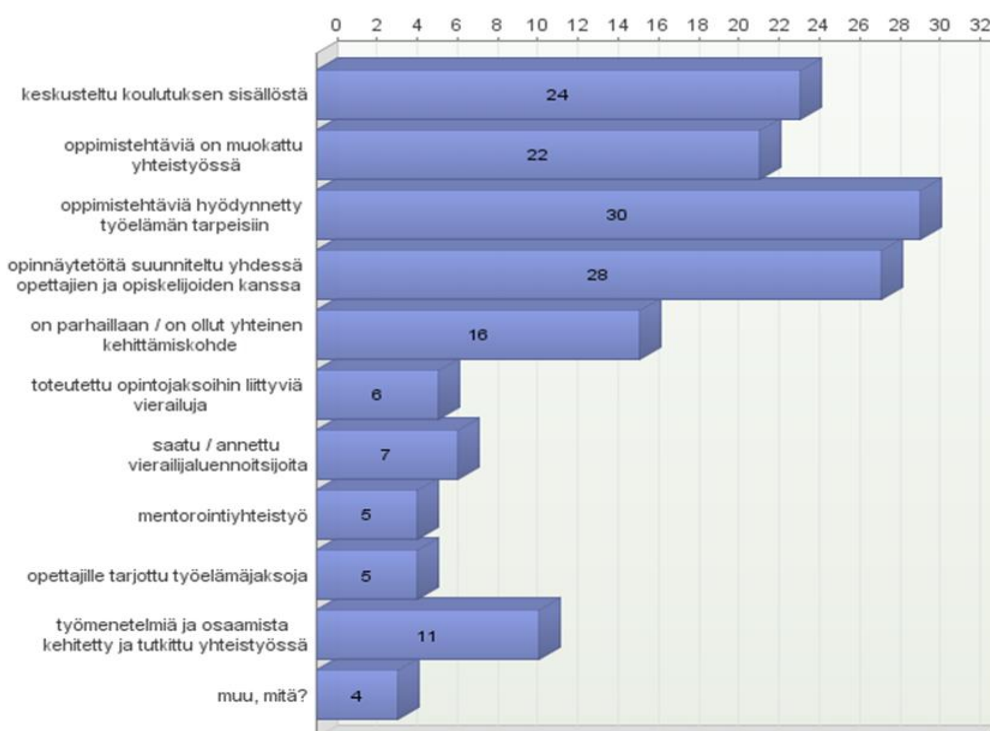
5.4 Ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyö ja sen kehittäminen

Enemmistö vastaajista arvioi ammattikorkeakoulun tiedostavan työelämän tarpeet joko kohtuullisesti tai hyvin. Yhden vastaajan mielestä jopa erittäin hyvin. Neljän vastaajan mukaan työelämän tarpeiden tiedostaminen on huonoa (Kuvio 13).

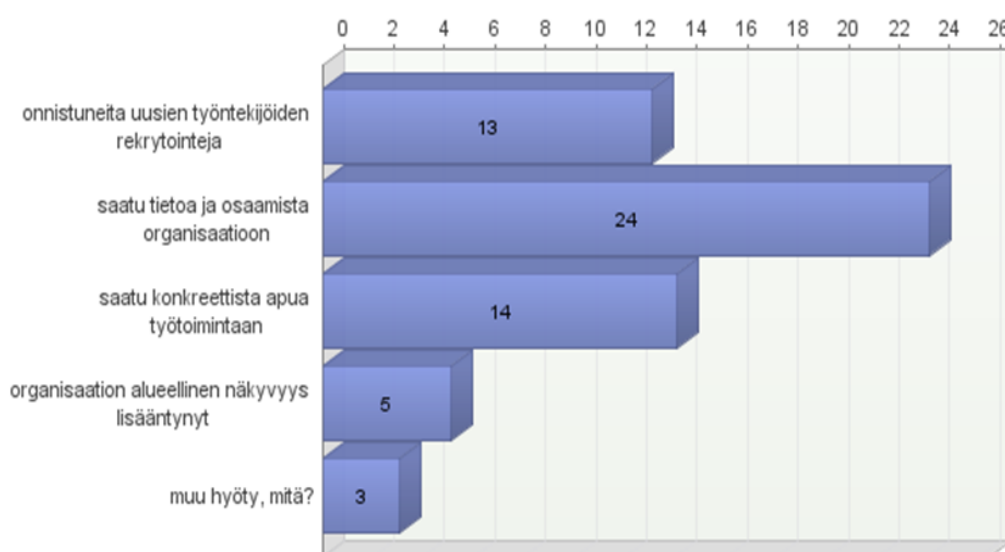
KUVIO 13. Arvio ammattikorkeakoulun työelämän tarpeiden tiedostamista (N 40).

Kuviossa 14 näkyy, miten yritysten ja ylemmän ammattikorkeakoulun yhteistyön muotoina oli eniten toteutunut oppimistehtävien hyödyntäminen työelämän tarpeisiin ja yhteinen suunnittelu toteutettavista opinnäytetöistä. Yli puolet vastaajista oli keskustellut koulutuksen sisällöstä ja muokannut oppimistehtäviä yhteistyössä koulun kanssa. Joillakin vastaajilla oli ollut tai oli parhaillaan toteutuksessa yhteinen kehittämiskohde tai työmenetelmiä ja osaamista oli kehitetty ja tutkittu yhteistyössä. Vähemmän vastauksissa tuli esiin yhteistyötä, jossa oli saatu tai annettu vierailijaluennoitsijoita tai toteutettu opintojaksoihin liittyviä vierailuja puolin tai toisin. Samoin mentorointiyhteistyötä ja opettajille tarjottuja työelämäjaksoja yhteistyön merkeissä oli toteutunut vain harvoissa tapauksissa. Yhden vastaajan organisaatiossa oli yhdessä oppilaitoksen kanssa toteutettu kohdennettua YAMK-koulutussuunnittelua. Myös yhteisistä projekteista ja opinnäytetyöohjauksista oli yksi maininta. Kaksi vastaajaa ei ollut tehnyt minkäänlaista yhteistyötä ylemmän ammattikorkeakoulun kanssa. Valittujen yhteistyömuotojen määrä oli yhteensä 158.

KUVIO 14. Ylemmän ammattikorkeakoulun kanssa toteutettua yhteistyötä (N 39).

Kuviossa 15 on nähtävissä, että työelämän ja ylemmän ammattikorkeakoulun yhteistyön suurimpana hyötynä yli puolet vastaajista koki organisaatioon saadun tiedon ja osaamisen. Reilu kolmannes vastaajista oli saanut konkreettista apua työtoimintaan ja onnistuneita uusien työntekijöiden rekrytointeja oli yli kolmanneksella vastaajista. Organisaation alueellisen näkyvyyden lisääntymisen katsoi viisi vastaajista selkeäksi yhteistyöhyödyksi. Muuna hyötynä yksi vastaaja kertoi, että on toteutettu ”hyviä käytännön kehittämiseen liittyviä töitä”. Yksi vastaaja kertoi, että ”työyhteisöjen osallistaminen kehittämiseen on mahdollistunut entistä paremmin”.

KUVIO 15. Organisaatioiden todetut hyödyt YAMK -yhteistyöstä (N 38).

Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän yhteistyön kehittämisen edellytyksiä kysyttiin avokysymyksellä, johon vastasi 24 vastaajaa. Vastauksissa esitettiin yhteistyön kehittämisen edellytyksinä systemaattista yhteistyötä, työelämälähtöisyyttä, koulutussuunnittelua ja YAMK -tutkinnon nimiasian korjaamista tärkeimpinä osa-alueina.

Systemaattinen yhteistyö

Systemaattisesti ja säännöllisesti toteutettua tiivistä, avointa, monipuolista ja innovatiivista yhteistyötä, toiminnan suunnittelua sekä vuoropuhelua kaivattiin. YAMK -koulutuksen ja työelämän välille kaivattiin ”sillanrakenta-

jia", joilla on tuntemus sekä opetuksesta että työelämässä tapahtuvasta kehityksestä. Yhteistyön koettiin nyt olevan liikaa kiinni yksilöstä ja hänen aktiivisuudestaan. Koettiin myös, että säännöllisistä yhteisistä neuvotteluista huolimatta, on ollut vaikea löytää yhteistä näkemystä koulutuksesta ja opinnäytetöitä. Yhteistyöhankkeita kaivattiin lisää, vaikka opinnäytetyönä tehtävät kehittämishankkeet nähtiin jo nyt hyvänä yhteytenä.

Tällä hetkellä näen turhaa reviirien varjelua puolin ja toisin. Keskusteluyhteys pitää säilyttää, vaikka on erilaisia näkemyksiä.

Työelämälähtöisyys

Nykyistä enemmän odotetaan koulutukselta työelämänlähtöisyyttä työelämän kuulemisen kautta. Opetussuunnitelmien kehittämistä työelämän tarpeita vastaaviksi toivottiin yhteistyössä toteutettavaksi.

Työelämälähtöisiä yhteistyöprojekteja kaivattiin lisää. Nyt esiin tuli kokemusta siitä, että projektit ja kehittämistyöt lähtevät pääsääntöisesti ammatikorkeakoulun kehittämistä aiheista. YAMK -opiskelijoiden toivottiin voivan osallistua opintojen aikana harjoittelijoina työelämän kehittämisprojekteihin.

Menossa työelämässä ja koulutuksessa sukupolven vaihdos, joten yhteiset keskustelut, mitä työelämässä todella vaaditaan tulevaisuudessa ja miten koulutus siihen vastaa.

Koulutussuunnittelu

Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen vaikuttavuuteen nähtiin tarvittavan koulutuksen sisällön tarkistamista ja uudistamista tulevaisuuden tarpeita ajatellen. YAMK -koulutukseen toivottiin sisältyvän myös työharjoittelua suuntautumisalan mukaisesti.

Koulutuksen sisällössä pitäisi olla enemmän visioita ja näkemystä tulevaisuuden tilasta, näkemyksestä.

Kaksi kyselyyn vastanneista toi esiin duaalimallista poikkeavan korkeakoulujärjestelmän, jossa olisi tarjolla monenlaisia tutkintoja, niin työelämälähtöisiä ammatillisia kuin tieteellisiäkin tutkintoja. Yksi vastaaja piti turhana koulutusjärjestelmää, jossa on vastaavan tasoiset tutkintoon johtavat koulutukset sekä yliopistossa että ammattikorkeakoulussa.

Henkilökohtaisesti kannatan sitä, että hoitotyössä olisi vain yksi korkeakoulutuslinja kuten lääkäreilläkin. Silloin ei tarvittaisi YAMK ja tiedekorkeakoulututkintoja erikseen, vaan olisi yksi tiedekorkeakouluihin sijoittuva koulutus, jossa työelämätarpeet yhdistyisivät näyttöön perustuvaan / tieteelliseen koulutukseen.

Tutkintonimike

Yksi vastaajista toi esiin sen, että YAMK -koulutuksesta saatu nimike ei vastaa organisaatioiden työnhakuvaateiden valintakriteereitä.

Ammattikorkeakouluissa tulisi olla selvillä esim. millaisia nimikkeitä organisaatiossa on tarjolla ja mitkä ovat valintakriteerit. Esim. hoitotyön kliininen asiantuntija; organisaatiossa hallituksen päätöksellä valintakriteerinä maisterin tutkinto.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET

6.1 YAMK -tutkinnon profiili

YAMK -tutkinnot ovat profiililtaan opiskelijan osaamisen ja työelämän kehittämiseen tähtääviä tutkintoja, jotka lähtevät työelämän tarpeista ja niitä toteutetaan läheisessä yhteydessä työelämään.

YAMK -tutkintojen profiilin tärkeimpiä tekijöitä ovat

- opetuksen sisällön ja toteutusmenetelmien työelämlähtöisyys
- oman alan asiantuntijuus
- työelämän aktiivinen kehittäminen soveltavan tutkimuksen avulla.

YAMK -tutkinnot ovat luonteeltaan aikuiskoulutuksena suoritettavia tutkintoja, joiden tukipilareina ovat syventävät ammattiopinnot sekä ammatillinen opinnäytetyö. Opinnot antavat valmiuksia oman alan tutkitun tiedon hankkimiseen, käsittelyyn ja soveltamiseen opiskelijan omassa työssä sekä sen kehittämisessä. Tutkinnoissa on pyritty painottamaan työelämään liittyvä TKI -osaamista. Tavoitteena on antaa opiskelijoille mahdollisuus syventää teorian soveltamista käytäntöön, lisätä opiskelijoiden analyyttisiä taitoja, projektin johtamisen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyöhön osallistumisen taitoja. Tavoitteisiin kuuluu myös valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja oman ammattitaidon kehittämiseen. Opinnäytetyö on tärkeä ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän välinen yhteistyön muoto. YAMK -tutkintoja profiloi se, että opinnäytetyöt ovat perustutkimuksen sijaan kehittämishankkeita, joissa tavoitteena on työn pitkäjänteinen kehittäminen.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-osaaminen

Kehittämishankkeen tuloksena oli, että YAMK -tutkinnolla saavutetaan hyvin työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syvälliset oman alan tiedot. Kehittämisaosaaminen on sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon vahvin osaamisala. Tutkimusosaaminen nähtiin heikompana kuin

yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden osaaminen. Tulosten mukaan yleisesti koettiin, että innovatiivisuus on YAMK -tutkinnon suorittaneilla heikoin koulutuksen tuoma valmius. Tulokset kuitenkin osoittivat, että YAMK -tutkinto antaa kokonaisuudessaan hyvät valmiudet niin tutkimukseen, kehittämiseen kuin myös innovatiivisuuden suhteen hyvään asenteeseen johtamis-, kehittämis- ja suunnittelutehtävissä. Ihmisten yksilöllisten ominaisuuksien ja oman kiinnostuksen vahva vaikutus tuotiin hyvin esille. Tuloksena oli myös se, että työnantajat eivät kuitenkaan osaa vielä hyödyntää YAMK -tutkinnon tuottamaa pätevyyttä ja osaamista.

YAMK -tutkinnon tunnettuus

Kehittämishankkeen tuloksena oli, että suurin osa kehittämishankkeen kyselyyn osallistuneista sosiaali- ja terveysalan esimiehistä koki tuntevansa sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon hyvin. Vastaajien antamista kommentteista kuitenkin sai vaikutelman, että YAMK -tutkinnon sisältö, tavoitteet ja lähtökohdat eivät kuitenkaan ole profiloituneet selkeiksi. Osittain tätä selittää se, että YAMK -koulutuksen sekä sen opinnäytetyön osalta vertailua tehdään koko ajan yliopistokoulutukseen, niin erojen kuin myös tutkintojen tason vastaavuuden osalta. Tämä aiheuttaa sen, että työelämä-lähtöisyyden erityisyys koulutuksessa sekä tutkimus- ja kehitystyössä unohtuu.

Kehittämishankkeen tuloksen mukaan YAMK -tutkinnon asema korkeakoulujärjestelmässä on edelleen epäselvä, vaikka tutkinnonuudistuksen arviointiryhmä totesikin sen vakiinnuttaneen asemansa (Niemelä, Ahola, Blomqvist, Juusola, Karjalainen, Liljander, Mielityinen, Oikarinen, Moitus & Mattila 2010, 47). YAMK -tutkintoa ei vielääkään tunneta kovin hyvin ja sen tuottama pätevyys ei ole yleisesti tiedossa työmarkkinoilla. YAMK -tutkintoa ei nähdä samantarvoisena kuin yliopiston maisteritutkinto, vaikka tähän on korkeakoulujärjestelmää uudistettaessa pyritty. Tämä näkyi vahvasti kyselyyn vastanneiden asettaessa valintatilanteessa yliopiston maisteritutkinnon YAMK -tutkinnon edelle.

Työelämäyhteistyö

Kehittämishankkeen tulosten mukaan työelämän ja YAMK:n kesken tarvitaan lisää säännöllistä ja toimivaa yhteistyötä, jolla lisätään tietoa koulutuksen sisällöstä, tavoitteista ja asemasta niin suomalaisessa kuin myös kansainvälisessä korkeakoulujärjestelmässä. YAMK -koulutuksen ja työelämän TKI -yhteistyön kehittämisen edellytyksiksi tuloksissa nousi työelämälähtöisyys, systemaattinen yhteistyö ja koulutussuunnittelu tärkeimpinä osa-alueina.

6.2 YAMK -tutkinnon profiiliin kehittämissuunnitelma

YAMK -tutkinnon profiiliin kehittäminen edellyttää

- YAMK -tutkinnon tekemistä tunnetummaksi
- asiantuntijuuden uudistamista
- koulutuksen kehittämistä
- innovatiivisuuden edistämistä
- työelämäyhteistyön edelleen kehittämistä.

Tavoitteena on, että YAMK -tutkinto profiloituu selvästi työkäytäntöjen ja palveluiden innovatiiviseen kehittämiseen.

6.2.1 YAMK -tutkinnon tekeminen tunnetummaksi

YAMK -tutkinnon profiiliin vaikuttaa tutkinnon aseman vakiintuminen korkeakoulujärjestelmässä. Tutkinnon tunnettuuden lisääminen edellyttää työelämän riittävän laajaa informointia koulutuksen sisällöstä ja sen tuottamasta pätevyydestä ja näyttöä opiskelijoiden osaamisen kautta. YAMK -tutkinnon asema yliopiston maisteritutkinnon rinnalla työelämää kehittävässä tutkintona tulee saada selkeämmin esiin. Näillä edellytyksillä tutkinnon antama pätevyys saavuttaa paremmin asemansa työmarkkinoilla.

YAMK -tutkinnon tunnettuuden parantaminen ja tutkinnon työmarkkinakelpoisuuden osoittaminen edellyttävät selkeää koulutus- ja työmarkkinaprofiilia. Tutkinnon tuottaman osaamisen tunnettuuden puute on vaikuttanut

koulutuksen markkinointiin ja valmistuneiden epäselvään asemaan työpaikoilla. (Isohanni 2013, 43-46.)

6.2.2 Asiantuntijuuden uudistaminen

YAMK -tutkintoon johtavien opintojen yhtenä tavoitteena valtioneuvoston asetuksessa (1129/2014, 5§) on, että tutkinto tuottaa osaamista vaativiin asiantuntijatehtäviin. Rautajoen (2009,18) mukaan nykymuotoinen professionaalinen asiantuntijuus on tullut päätepisteeseen. Ammattikunnat joutuvat sovittamaan asiantuntemuksensa monimutkaistuvaan asiantuntijuuksien ja työnjaon kokonaisuuteen. Yhteiskunnan muutosten seurauksena on tullut tilaus uudennaisille asiantuntijoille ja tiedoille.

Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneet sijoittuvat monenlaisiin asiantuntijatehtäviin sosiaali- ja terveysalalla. Liika keskittyminen substanssiosaamiseen voi sulkea tutkinnon suorittaneilta pois monia urakehitysmahdollisuuksia tulevaisuudessa. Alasoinin (2011, 142) mukaan substanssiasiantuntijuutta tärkeämpää on se, millaista kehittämis- ja innovaatio-osaamista henkilö osoittaa hallitsevansa työnhakutilanteissa. YAMK -tutkinnon tuottaman asiantuntijuuden tulee kehittyä työelämän muuttuvien tarpeiden mukaisesti yli oman alan rajojen (OKM 2015). Tämä edellyttää eri alojen tiiviimpää yhteistyötä koulutuksen aikana, jotta asiantuntijatietämys laajenee.

6.2.3 Koulutuksen kehittäminen

YAMK -tutkinnon profiilia nostetaan YAMK -koulutuksen kehittämisen kautta. YAMK -koulutuksen ja sen tutkimus- ja kehittämistyön sisällön ja menetelmien täytyy nousta työelämälähtöisyyden erityisyyden pohjalta, ei yliopistomalleista, niin kuin nyt pitkälti on tehty. Tämä edellyttää opetussuunnitelmien tarkastamista ja opetussisältöjen kehittämistä. Koulutuksen tarjontaan ja sisältöihin tulee tehdä tarvittavat uudistukset, jotta koulutuksen sisältö vastaa työelämän kehittämisen tarpeita. Jatkossa on keskityttävä turvaamaan elinkeinoelämälle ja sen uudistumiselle parhaat mahdolliset

edellytykset nostamalla osaamistasoa, mahdollistamalla kokeiluja koulutus- ja tutkintojärjestelmän eri osissa sekä vahvistamalla työelämän yleisiä valmiuksia ja eri alojen rajat ylittävien osaamiskokonaisuuksien osuutta opetussisällöissä. (OKM 2015.)

YAMK -koulutuksessa on otettava entistä paremmin huomioon TKI -toiminnan ja opetuksen integrointi ja työelämäyhteyksien vahvistaminen sekä opetussuunnitelmien kehittäminen integrointia tukeviksi (OPM 2010, 23). Opintojen korkeatasoiseen ohjaukseen tulee panostaa. Varsinkin opinnäytetyön ohjaukseen tulee kiinnittää huomiota, koska opinnäytetyöt osoittavat opiskelijoiden osaamisen tasoa ja näiden kautta työelämä punnitsee YAMK -tutkinnon arvon (Neuvonen-Rauhala 2009, 92).

YAMK -opinnot tulee kytkeä tiukemmin tutkimus- ja kehitystoimintaan ja YAMK -opiskelijoiden potentiaali tutkimus- ja kehitystoiminnassa ja sen kehittämisessä tulee hyödyntää täysimääräisesti (Maassen, Spaapen, Kallioinen, Keränen, Penttinen, Wiedenhofer & Kajaste 2011, 12-14; Isohanni 2013, 46). YAMK -opiskelijoiden tulee saada osallistua ammattikorkeakoulun omaan tutkimus- ja kehitystyöhön osana opetusta. Nyt opinnäytetyöt eivät toteudu ammattikorkeakoulujen omissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa (Huotari 2011, 27). YAMK -opiskelijoiden tutkimus- ja kehitystyön valmiuksien kehittyminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista, joita kohti tulee pyrkiä.

6.2.4 Innovatiivisuuden edistäminen

Sosiaali- ja terveysala on vanhoillinen ja jäykkä, aloitteellisuudelle ja luovuudelle ei ole jätetty tilaa. Alan koulutus tukee työelämän hierarkia- ja järjestelmäkeskeisyyttä. YAMK -koulutuksen tulee kannustaa tutkivaan ja kehittävään yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja rohkeuteen hypätä tunte mattomaan, tietämisen järjestelmästä älykkääseen järjestelmään, jossa uskalletaan epäonnistua ja opitaan virheistä (Koivisto 2011, 23).

YAMK -tutkinto on ammattispesifin ammattikorkeakoulututkinnon jälkeinen jatkokoulutusväylä, jossa voidaan erityisesti panostaa luovuuteen ja

innovaatio-osaamisen kehittämiseen. Opetussuunnitelman tulee olla joustava kyetäkseen reagoimaan nopeasti työelämän tarpeisiin, edistäen samalla ammattikorkeakoulun strategisten päämäärien saavuttamista. Lahden ammattikorkeakoulun (2015) strategiassa vuoteen 2020 koulutuksen toivotaan olevan oivaltavaa, tutkivaa ja kehittävää. Jotta tähän päästään, YAMK -koulutuksessa on kyettävä murtamaan sosiaali- ja terveysalan järjestelmäkeskeisyyttä. Koulutuksessa tiedon etsiminen, löytäminen ja luova käyttö osana innovointiprosessia on osaamista, johon YAMK -koulutuksessa tulee panostaa. Löytäminen on osa innovointia, eikä se voi olla irti epävarmuudesta. Innovaatiokyky näkyy siinä, että osaa ja kykenee tekemään havaintoja ja kehittämään ratkaisuja, jotka ovat myös kehittäjän itsensä kannalta yllättäviä. (Koivisto 2011, 23.)

Tavan tuottaa innovaatioita on muututtava. Innovaatioprosessien uusia korostuvia piirteitä Alasoinin (2011, 116) mukaan ovat interaktiivisuus, nopeasyklisyys, avoimuus ja integroituneisuus. Innovaatioiden tuottamisen tulee kietoutua entistä tiukemmin yhteen oppimisen kanssa osaksi yhteistä uuden tiedon tuottamisen prosessia. Innovaatioita kehitetään useiden eri alojen rajapinnolla toimimalla (Taatila & Suomala 2008, 29).

YAMK -koulutuksessa on keskityttävä arvottamaan innovaationtoiminnan merkitystä sen todellisten, hyödynnettävien tulosten kautta (Saarnio & Hamilo 2013, 231). YAMK -tutkintokoulutuksen tulee tuottaa innovaatio-osaajia, jotka osallistavan innovaatiotoiminnan kautta aloitteellisina, luovina ja asioihin intohimoisena sitoutumisen kautta luovat arvoa YAMK -tutkinnoille (Alasoini 2011, 142) ja kykenevät siirtämään innovatiivisuuden sosiaali- ja terveysalan kehittämiseen. Sosiaali- ja terveysalan innovaatio voi liittyä tuotteisiin, prosesseihin, palveluihin tai toimintastrategioihin. Tärkeintä on, että se tuottaa jotain uutta toteutukseen, purkaen vanhoja, toimimattomia osia pois. Sen pitää siis toimia entistä paremmin (Taatila & Suomala 2008, 10-12). Uutuusarvon tuottaminen on se, millä voidaan rikastaa YAMK -tutkinnon profiilia ja nostaa sen arvostusta työelämässä.

6.2.5 Työelämäyhteistyön edelleen kehittäminen

Työelämälähtöisyyden periaatteiden ja ohjaavuuden kehittäminen edellyttää siihen liittyvän tiedon tuottamisen ja kontekstien tutkimista YAMK -koulutuksen näkökulmista, mutta yhteistyössä työelämän kanssa. Erityisen tärkeää on saada aikaan toimintamalli, jossa myös elinkeinoelämän tietämys, osaaminen ja näkemykset tulisivat hyödynnetyiksi ammattikorkeakoulun toiminnan kehittämisessä. Yhteistyöstä tulee siis pyrkiä kohti kumppanuutta. Kumppanuuden kehittymistä tukevat toimijoiden yhteiset kehittämisen kohteet, molemminpuolinen osallistuminen ja jaetut hyödyt yhteistyöstä. Yritysten tarpeisiin on pyrittävä löytämään ratkaisuja, jotka sopivat sekä ylemmän ammattikorkeakoulun että elinkeinoelämän tavoitteisiin. (Sinkko 2013, 9.)

Työelämän osaamistarpeiden murroksessa yhteistyön avulla päivittyvät opetusohjelmien sisällöt vastaamaan työelämän haasteisiin. Yhteistyöllä saavutetaan myös yhteinen ymmärrys YAMK -koulutuksen vahvuuksista, haasteista ja kehittämistarpeista tutkimus-, kehittämis- ja innovointiosaamisessa. (Sinkko 2013, 9; Ahonen 2013, 45.)

7 POHDINTA

7.1 Kehittämishankkeen tulosten pohdinta

Sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiilia, lähtökohtia ja tavoitteita on tässä kehittämishankkeessa tarkasteltu suhteessa yliopistojen maisterikoulutukseen. Tutkinnoilla on oma profiilinsa, minkä on tarkoitus turvata monipuolinen korkeakoulutuksen tarjonta ja estää ohjelmien sisällöllinen päällekkäisyys. YAMK -tutkinnot on profiloitu työelämän kehittämiseen tärkeitäviksi tutkinnoiksi, jotka tarjoavat käytännönläheistä ja työelämän tarpeisiin vastaavaa koulutusta. Yliopiston tutkinnot puolestaan on kytketty teolliseen tutkimukseen ja uuden tiedon tuottamiseen. Rantanen ym. (2009, 1) toteavat kuitenkin, että vaikka korkeakouluväylien profiiliero lähtökohtaisesti on selkeä, niin käytännössä osaamistavoitteiden painotukset ovat lähestyneet toisiaan. Monien alojen yliopistokoulutuksessa on alettu korostaa käytäntösuhdetta ja vastaavasti ammattikorkeakouluissa korostetaan tutkimuksellisuutta, niin koulutusväylien ero muuttuu vaikeasti nähtäväksi.

Kehittämishankkeessa keskityttiin sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon tuottamaan tutkimus-, kehitys ja innovaatio-osaamiseen. Muita tutkinnon tuottamia valmiuksia ja osaamista kartoitettiin TKI -toiminnan taustavaikuttajina. YAMK -tutkinnon suorittaneiden työntekijöiden tutkimus- ja kehittämis-, innovaatio-, asiantuntija-, työyhteisö-, johtamis-, strategia- sekä kansainvälisyysosaamisen tason arvioi liki puolet kehittämishankkeen kyselyn vastaajista kokonaisuudessaan olevan hyvää tasoa. Reilu kolmannes vastaajista näki osaamisen vähäisenä.

Oman alan asiantuntija-, työyhteisö- sekä tutkimus- ja kehittämisosaaminen olivat osaamisalueet, jotka parhaiten oli arvioitu hyvän osaamisen tasolle. Myös innovaatio-osaamisen kokonaisarviointi vei sen hyvän osaamisen puolelle, vaikka toisaalta osittain koettiin myös innovaatio-osaamisen vähyyttä, samoin kuin tutkimus- ja kehittämisosaamisenkin osalta. Hajontaa vähäisen osaamisen arviointina oli myös kansainvälisyys-, strategia- ja johtamisosaamisen puolella. Huomiota herätti myös seitsemän mainintaa

sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaosaamisessa koetusta osaamisvajeesta, koska kaikilla YAMK -tutkinnon suorittaneilla on aiemmin suoritettua perustason korkeakouluopinnot ja työkokemusta sosiaali- ja terveysalalta.

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön olennaisena sovellusarvona on sen työelämän käytänteiden kehittäminen ja oman toimintalueen palvelutuotannon tukeminen (Kortelainen 2006, 21). Kehittämishankkeen kyselyn vastauksista näkyi, että YAMK -tutkinnolla saavutetaan hyvin työelämän kehittämisen edellyttämä osaaminen. Kehittämisosaaminen nähtiin pääosin vahvuutena. Tutkimusvalmiudet koettiin lähinnä kohtalaisina ja yliopistotutkinnon suorittaneiden nähtiin onnistuvat tässä kohdin paremmin. Yleisesti koettiin, että innovatiivisuus on YAMK -tutkinnon suorittaneilla heikoin koulutuksen tuoma valmius. Opinnoissa täytyy jatkossa panostaa TKI -osaamisen nostoon nykyistä enemmän.

YAMK- ja maisteritutkinnon suorittaneiden yhtäläisestä pätevyydestä haakea ylempää korkeakoulutusta edellyttäviin tehtäviin todettiin, että käytännössä työ- ja koulutusorganisaatioissa samanarvoisuutta ei aina hyväksytä. Näkökulmina nousi, että lakisääteisesti on sama pätevyys, mutta sen edellyttämää osaamista ei kuitenkaan ole, tai että organisaatioiden asettamat pätevyysvaatimukset nostavat yliopiston maisteritutkinnon YAMK -tutkinnon yläpuolelle. Samaan tulokseen tutkimuksessaan tulivat myös Rantanen ym. (2009, 6), Kristo (2013, 45) ja Linnanvirta (2014, 64) joiden mukaan vaikuttaa siltä, että maisteritutkinnon ja YAMK -tutkinnon rinnasteisuus vaihtelee organisaatioittain, työtehtävät muotoutuvat käytännössä erilaisiksi ja myös palkoissa on eroa.

Nyt kehittämishankkeen tuloksena yliopistotutkinnon nähtiin olevan monipuolisempi ja antavan paremmat valmiudet tieteelliseen tutkimustoimintaan sekä toimintaan monialaisissa tehtävissä. Kehittämishankkeen tuloksen mukaan asian odotetaan kuitenkin hiljaksen olevan kääntymässä YAMK -tutkinnon suhteen tasa-arvoisempaan suuntaan. Rantasen ym. (2009, 6) tutkimuksessa jo kuusi vuotta sitten liki puolet vastanneista oli sitä mieltä, että YAMK -tutkinnon suorittaneet ja maisterit voivat käyttää samoja tehtävänimikkeitä.

Kehittämishankkeen kyselyn mukaan vastaajat painottivat edelleen rekrytointilanteissa kokonaisuutena yliopiston maisteritutkintoa enemmän kuin YAMK -tutkintoa. Saman olivat kokeneet Varamäen, Heikkilän & Lautamajan (2011, 112) tutkimuksen eri alojen YAMK -tutkinnon suorittaneet, joista kolme neljästä koki YAMK -tutkinnon suorittaneen pärjäävän työnhakutilanteessa heikommin verrattuna yliopiston maisteritutkinnon suorittaneeseen.

Työtehtävät, joihin YAMK -tutkinnon suorittaneita on valittu, oli pääsääntöisesti keskitason esimiestoiminta sekä asiantuntija- ja kehittämistehtävät. Rantasen ym. (2009, 6) tutkimuksessa todettiin samanlainen tulos. Heidän sekä Ojalan ja Aholan (2009, 57) tutkimustulokset osoittivat kuitenkin myös sen, että YAMK -tutkinnon suorittaneista sairaanhoitajista / sosionomeista useimmat oli palkattu sairaanhoitajan ja sosionomin tehtäviin, mihin AMK -tutkinto jo sinällään on riittävä koulutus. Rantasen ym. (2009, 6) mukaan sosionomeja (YAMK) on palkattu toisaalta myös sosiaalityöntekijän tehtäviin, joihin YAMK -tutkinto ei anna muodollista kelpoisuutta sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia ohjaavan lain (272/2005) mukaan.

Kehittämishankkeen kyselystä löytyi myös yksi maininta YAMK -tutkinnon suorittaneen sosiaalityöntekijän tehtävään valituksi tulemisesta. Rantasen ym. (2009, 6) mukaan sosiaalialan tehtävärakenteet eivät mahdollista YAMK -tutkinnon suorittaneiden etenemistä vaativiin asiantuntija-, kehittämis- ja johtotehtäviin. Heinikoski (2012, 318) myös toteaa, että sosiaalialalla on nähtävissä ”lasikatto” suhteessa sosiaalityöntekijän kelpoisuusehtoihin. YAMK -tutkinnon suorittanutta käytännönläheistä työtä tekevää sosionomia ei nähdä pätevänä sosiaalityöntekijä.

Kehittämishankkeen kyselyyn vastanneista suurin osa koki tuntevansa sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon hyvin. Seuraavien kysymysten vastauksia verrattaessa koetun tutkinnon tuntemisen tasoon, muodostui kuitenkin kuva, etteivät kaikki ole täysin sisäistäneet kaksiväyläisen korkeakoulujärjestelmän luomaa rakennetta. YAMK -tutkinnon tavoitteenahan on sisällölliseltä profiililtaan, tavoitteiltaan ja lähtökohdiltaan yliopistojen

maisteriopinnoista poikkeavat, korkeatasoiset toisen syklin opinnot (Arhinmäki 2005, 14). Tämä profiiliero ei ollut selvästikään selkeä kaikilla vastaajilla, vaan tutkintoja arvioitiin lähinnä yliopistollisen koulutuksen pohjalta. YAMK -tutkinnon suorittaneiden osaamista arvioitiin ehkä vielä kriittisemmin ottein kuin maisteritutkinnon suorittaneen osaamista.

Suurin osa vastaajista tiesi YAMK -koulutukseen pääsyn edellytykset ja lähes kaikkien vastaajien organisaatioissa työskentelee jo YAMK -tutkinnon suorittaneita työntekijöitä. Tämä ehkä osaltaan selittää tutkinnon tuntemuksen kohtalaisen korkeaa määrää sosiaali- ja terveysalalla. Varmaen ym. (2011, 112) tutkimuksen mukaan kaksi kolmesta YAMK -tutkinnon suorittaneista piti itse tutkinnon tunnettuutta työelämässä heikona. Heikointa oli maa- ja metsätalous- sekä liiketalouden alalla. Tästä voi päätellä, että sosiaali- ja terveysalalla YAMK -tutkinto on jo tunnettuudeltaan parempi kuin monella muulla toimialalla.

YAMK -tutkinnon tunnettuuden lisääminen

Kehittämishankkeen kyselyn vastauksissa YAMK -koulutuksen edelleen kehittäminen nähtiin tunnettuuden edistämisessä tärkeänä. Opetukseen ja sen sisältöön haluttiin panostettavan edelleen. Isohannin (2013, 46) mukaan koulutuksen toteuttaminen ei vielä onnistu parhaalla mahdollisella tavalla ja osaamispotentiaalia jää käyttämättä. Koulutus ei ole vielä riittävän haluttu, tunnettu ja tunnustettu tutkinto työelämässä eikä korkeakoulujärjestelmässä.

Kehittämishankkeen kyselyn vastauksissa korkeakoulujen tiivis yhteistyö nähtiin tarpeellisena tunnettuuden edistäjänä. Suomessa on meneillään Tampereen yliopiston, teknillisen yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhdistämispyrkimys. Tampere3 -nimellä kulkeva hanke alkoi keväällä 2014, mutta se voi edetä vain lainsäädännöllisten muutosten ja taloudellisten resurssien mahdollistamalla aikataululla. Ammattikorkeakoulun ja yliopistojen välitön yhdistäminen ei nykyisen lainsäädännön puitteissa ole mahdollista, sillä eri korkeakouluja säätelevät erilaiset lait. Tampere3 -hanke tulee nyt testaamaan nykyllä lainsäädännön rajat. (Aviisi 2015.)

Kehittämishankkeen kyselyn vastauksissa esitettiin YAMK -koulutuksen laaja-alaisen esittelemisen hoitotyön johtamisen koulutustilaisuuksissa sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilehtien ja verkkosivujen artikkeleiden kautta tärkeimpinä keinoina tunnettuuden saavuttamiseksi yhteiskuntatallalla. Samanlaisia keinoja tunnettuuden lisäämiseksi on noussut aiemmin myös Kärnän (2012, 98) ja Kriston (2013, 45) tutkimuksissa. Kehittämishankkeen kyselyyn vastanneiden, samoin kuin opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM 2011, 20) mukaan tunnettuusongelma korjaantuu osittain sitä mukaa, kun tutkinnon suorittaneiden määrät kasvavat työmarkkinoilla ja näin tietämys tutkinnon tuottamasta osaamisesta leviää. Ongelmaksi tässä kuitenkin muodostuu se, että koulutusta vastaavia työpaikkoja ei ole. Työmarkkinat ja koulutus eivät tunnu löytävän toisiaan (Linnanvirta 2014, 66; Kettunen & Mäkinen 2015, 61).

Tutkinnon ja opinnäytetyön nimiasia nousi esiin kehittämishankkeen kyselyssä tunnettuuden edistämiseksi. YAMK -tutkinnon nimikkeeseen ei nähty kuvastavan koulutuksen tasoa. Sama ilmiö on noussut esiin myös esimerkiksi Laakson (2013) ja Saliban (2012) opinnäytetöiden sekä Kärnän (2012) tutkimuksen tuloksista. YAMK -tutkintojen tutkintonimikkeet määräytyvät valtioneuvoston asetuksen (423/2005, 3§) mukaan siten, että ammattikorkeakoulussa suoritettuun tutkintoon liitetään asianomaisen koulutusalan tutkintonimike ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon osalta lyhenne ylempi AMK. Sosiaali- ja terveysalalla tutkintonimikkeet ovat tämän vuoksi hyvin lähellä ammattinimikkeitä. Epäselvyyttä selkeästi aiheuttaa se, ettei YAMK -tutkinto juurikaan erotu nimeltään AMK -perustutkinnosta, eikä tutkinnon nimikkeestä käy mitenkään ilmi tutkinnon laajuus ja merkitys.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM 2011, 19) mukaan YAMK -tutkintonimikkeet eivät vastaa kansainvälistä käytäntöä. Tutkintonimikeratkaisua tulisi arvioida uudelleen, niiden tulisi kuvata nykyistä paremmin tutkintojen tuottamaa osaamista. Niemelä ym. (2010, 48) toivat tutkinnon uudistuksen arviointiraportissaan esille myös tutkintonimikkeen muutostarpeen. Työryhmä ehdotti nimeksi maisteri (AMK).

Yritysyhteistyön kehittäminen TKI -toimintaa ajatellen

YAMK -koulutuksen ja työelämän TKI -yhteistyön kehittämisen edellytyksiksi kehittämishankkeen tuloksissa nousi työelämälähtöisyys, systemaattinen yhteistyö ja koulutussuunnittelu tärkeimpinä osa-alueina. Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyys on määritelty ammattikorkeakouulaissa (932/2014) niin, että sen tulee vastata työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin. Näin työelämäyhteistyö on ammattikorkeakoulun opetusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa ohjaava normi.

Korkeakoulujen haasteena on kehittää omia kykyjään vastata alati muuttuviin tarpeisiin muuttuvissa toimintaympäristöissä täyttääkseen paikkansa osana alueellista innovaatiojärjestelmää (Mäenpää 2013, 209). Tällä hetkellä pk-yritysten ja ammattikorkeakoulun tarpeet ja tarjonta eivät Mäenpään mukaan kohtaa systemaattisesti. Toiminta edellyttää osapuolten aiempaa aktiivisempaa verkostoitumista, joka puolestaan vaatii uusien yhteistyömuotojen kehittämistä.

Kehittämishankkeen kyselyn vastaajien mukaan ammattikorkeakoulu tiedostaa työelämän tarpeet pääosin hyvin, mutta yhteisistä neuvotteluista huolimatta yhteisen näkemyksen löytyminen esimerkiksi YAMK -koulutuksen sisällöstä tai opinnäytetöistä on ollut ajoittain vaikeaa. Kaksi kolmesta kehittämishankkeen kyselyn vastaajasta oli käynyt yhteistä keskustelua koulutuksen sisällöstä oppilaitoksen kanssa. Vain kolmannes vastaajista kertoi toteuttaneensa työmenetelmien ja osaamisen kehittämistä ja tutkimustoimintaa yhteistyössä ylemmän ammattikorkeakoulun kanssa. Tämä on resurssien hukkaan heittämistä, sillä voimavarojen ja tietämyksen yhdistäminen sekä tuottavuuden ja innovatiivisuuden lisääntymisen on todettu Sinkon (2013, 10) mukaan hyödyttävän eri sidosryhmiä, elinkeinoelämää, maakuntaa ja koko yhteiskuntaa.

Opinnäytetyö on tärkeä ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän välinen yhteistyön muoto. Neuvonen-Rauhala (2009, 92) mukaan YAMK -opinnäytetöissä testataan tutkinnon työelämälähtöisyyden idea. Työelämä punnitsee yksittäisten opinnäytetöiden kautta tutkinnon arvon, sekä

yksittäisen opiskelijan osalta osaamisen kehittymisen. Kärnän (2012, 97) tutkimuksen YAMK -tutkinnon suorittaneet haastateltavat toivat esiin, että opinnäytetyön merkitystä tulisi korostaa, koska vaativa opinnäytetyöprosessi täyttää ylemmän korkeakoulututkinnon vaatimukset erinomaisesti.

Kehittämishankkeen kyselystä ilmeni, että YAMK -koulutukseen odotetaan myös sisällytettävän työharjoittelua. Tämän päivän YAMK -koulutukseen ei työharjoittelu ole kuulunut, mutta sitä työelämä nyt peräänkuuluttaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön linjauksessa onkin jo tuotu esiin, että *”kaikilla koulutusasteilla on tarpeen lisätä opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä työssäoppimiseen että erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin TKI -prosesseihin osallistumiseen”* (OKM 2015).

Viime aikoina koulutuspoliittisessa keskustelussa on painotettu sitä, että suomalainen yhteiskunta tarvitsee sekä tiedeyliopistoja että työelämälähtöisiä ammattikorkeakouluja. Keskusteluissa on nyt kuitenkin korostettu uusimuotoisen yhteistyön lisäämistä korkeakoulujen välillä. (Melin 2015b; Ruotsala, 2015.) Tampere3 -hanke hakee uudenlaista kolmen korkeakoulun yhteistä, kaiken tutkintokoulutuksen yhdistävää koulutusrakennetta ja oikeutta sekä yliopisto- että AMK -tutkintojen myöntämiseen (TTY 2015). Melinin (2015a) mukaan Tampere3 -hankkeen tarkoituksena on täysin uudenlaisen yliopiston perustaminen vastaamaan entistä paremmin yhteiskunnan muuttuvia tarpeita. Yhteisesti suunnitellut opintokokonaisuudet tulisivat osaksi kaikkien kolmen korkeakoulun opetusohjelmia. Olennaista tällöin on se, että kaikki tunnistavat niiden tuottaman osaamisen osaksi opetusohjelmien osaamistavoitteita. Tätä kautta myös YAMK -tutkinnotkin saisivat arvoisensa paikan suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä.

7.2 Kehittämishankkeen prosessin tarkastelu

Kehittämishankkeen tavoitteena oli kirjallisuuden ja kyselyn perusteella kartoittaa nykytila ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK -tutkinto) profiilista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiovaikuttajana (TKI) sosi-aali- ja terveysalalla ja laatia kehittämissuunnitelma (tavoiteprofiili) työelämän näkökulmasta.

Tiedonkeruu toteutettiin sähköisellä web -kyselyllä sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden ylemmän tason esimiehille, jotka mahdollisesti rekrytoivat työntekijöitä korkeakoulutusta vaativiin tehtäviin. Kysely pohjautui kysymyksiin siitä, minkälainen on sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiili ja tunnettuus työelämässä, miten YAMK -tutkinnon tunnettuutta työelämässä voidaan lisätä sekä miten YAMK:n yritysysteistyötä voidaan kehittää tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa ajatellen? Kysely onnistui teknisesti hyvin. Vaikka vastausprosentti jäi heikoksi, kyselyn tuottama tieto oli laadukasta.

Kehittämishankkeen tarkoitus oli kartoittaa ja kuvailla YAMK -tutkinnon tunnettuutta sekä nykyistä profiilia, josta olen tuonut esiin keskeisimmät ja näkyvimät piirteet. Kehittämishankkeessani yhdistin kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä ja päämetodinani käytin sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysissä käytin kahta erilaista analyysitapaa eli sisällön analyysia ja sisällön erittelyä. Sisällönanalyysillä kuvasin aineiston sisältöä sanallisesti ja sisällön erittelyllä kuvasin kvantitatiivisesti tekstin sisältöä. Sisällönanalyysi toimi kehittämistehtävän tulosten ryhmittelyn ja luokittelun teossa systemaattisuuden ja objektiivisuuden tekijänä. Tavoitteeni siitä, että toteutus tuottaisi enemmän kuin vain sisällön kuvausta, toteutui hyvin. Tulos liittyi hyvin YAMK -tutkinnon profiiliin määrittelyyn ja kehittämissuunnitelman laadintaan.

Kehittämishankkeen tulos YAMK -profiilin kehittämiseksi sisältää viisi kohtaa: YAMK -tutkinnon tekemistä tunnetummaksi, asiantuntijuuden uudistamista, koulutuksen kehittämistä, innovatiivisuuden edistämistä ja työelämäyhteistyön edelleen kehittämistä. Tämä konstruktio on relevantti ja selkeä. Järvisen ja Järvisen (2004) esittämien arviointikriteerien (luku 4, Taulukko 1) mukaisesti YAMK -tutkinnon profiilin kehittämisessä tarvittavat käsitteet ovat helppokäyttöisiä, sekä selkeästi ja johdonmukaisesti määriteltä tavoitteen saavuttamiseksi. Profiilin kehittämisen metodit ovat toteutettavissa olevia arkisia toimia, joilla pystytään nostamaan YAMK -tutkinto itsenäiseksi ja vahvaksi tekijäksi yliopistollisen koulutuksen rinnalle.

Metodologisesti kehittämisprosessini pohjautui

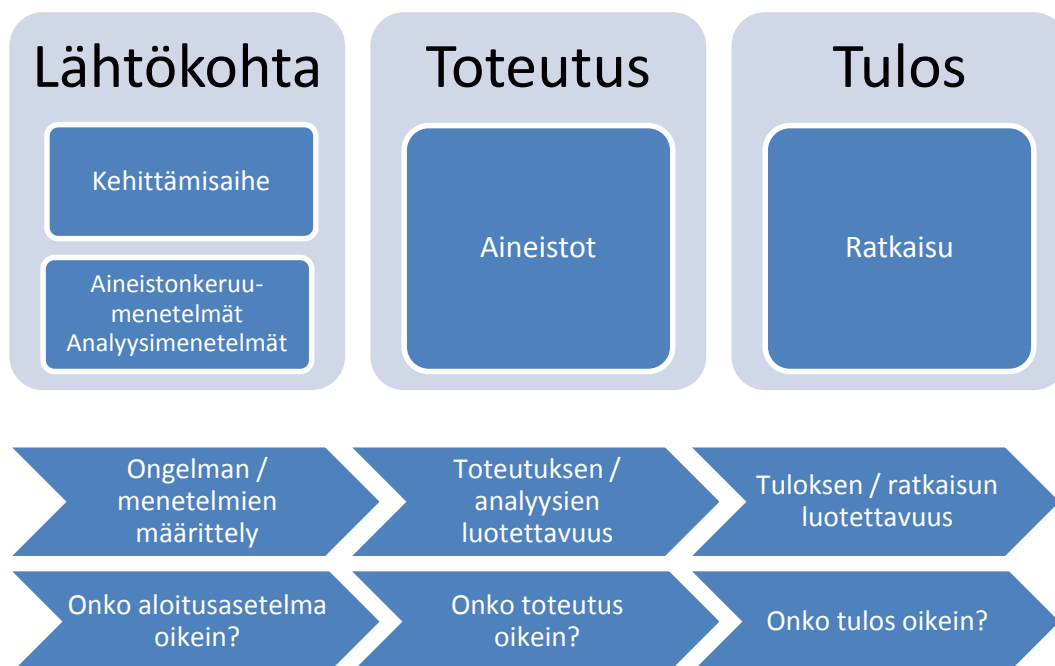
- Yhteiseen toimintaan, jolla pyrittiin siihen, että kehitettävät tulokset pohjautuvat käytännön kokemuksiin ja hyödyntävät valtakunnallisen verkostohankkeen tavoitteita. Tarkoituksena on uudistaa YAMK -toimintoja, profiloida YAMK -tutkinnon TKI -toimintaa, tukea verkostoitumista ja sen hyödyntämistä, lisätä työelämäinnovaatioiden monialaisuutta, tukea yhteisöllisen tiedon kehittämistä sekä vahvistaa, kehittää ja uudistaa tiedon ja osaamisen siirtoa korkeakoulujen ja työelämän välillä (HAMK 2014).
- Kontekstuaalisuuteen, joka kehittämistehtävässä tarkoitti sitä, että kehittämissuunnitelma kytkeytyi suomalaisen korkeakoulujärjestelmän duaalimalliin ja tutkintojen viitekehyksen erityispätevyyksien edellyttämän osaamisen tarkasteluun.
- Siirtovaikutukseen, jonka tarkoituksena oli tuottaa materiaalia YAMK -tutkinnon tunnettuuden lisäämiseksi ja profiiliin kirkastamiseksi valtakunnallisesti.
- Konstruktiivisuuteen, joka oli keskeinen piirre kehittämishankkeessa, koska tavoitteena oli rakentaa uusi malli YAMK -tutkinnon tunnettuuden lisäämiseksi ja profiiliin kirkastamiseksi, TKI -toiminnan, työelämäyhteistyön sekä koulutuksen kehittämiseksi.

Kehittämishankkeen tulkintaa ohjasi teoriasidonnaisuus ja havaintojen tekoa intuitiivinen käsitys YAMK -tutkinnon heikosta tunnettuudesta. Johtajatuksen avulla keskitin havainnot seikkoihin, joiden uskoin tuottavan uusia näkemyksiä ja ideoita. Kehittämishankkeen tavoitteena ollut YAMK -tutkinnon nykyprofiilin kartoittaminen onnistui hyvin. Asiaa on viime vuosien aikana selvitelty useiden eri tahojen toimesta runsaasti. Kehittämishankkeen tulokset tukivat edelleen aiempia tutkimustuloksia, koskien YAMK -tutkinnon vielä osittain selkiytymätöntä profiilia.

Tulosten antamaa tietoa tulee hyödyntää YAMK -tutkinnon työmarkkina-kelpoisuuden lisäämiseksi tehtävässä työssä. YAMK -opinnot tulee paremmin kytkeä tutkimus- ja kehitystoimintaan oman ammattikorkeakoulun profiiliin ja painoalojen mukaisesti kaikilla koulutusaloilla, hyödyntäen YAMK -opiskelijoiden potentiaalia tutkimus- ja kehitystoiminnassa ja sen kehittämisessä.

7.3 Luotettavuus ja eettisyys

Kehittämishankkeen luotettavuuden arviointi kohdentui sen tarkoitukseen, asetelmaan, mittareihin, otoksen valintaan, analyysiin, tulkintaan, refleksiivisyyteen, eettisiin näkökulmiin ja tutkimuksen relevanssiuteen. Kehittämishankkeen laadullisen otteen luotettavuutta tarkastelin uskottavuuden ja ristiriidattomuuden kannalta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198; Kananen 2014, 148, 151.) Kehittämishankkeen määrällisen otteen arvioinnissa puolestaan tukeuduin reliabiliteetin ja validiteetin käsitteisiin. Reliabiliteetilla tarkoitetaan analyysin johdonmukaisuutta ja mittaustulosten toistettavuutta. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa aineiston analyysimittarit ovat päteviä: ne mittaavat sitä, mitä niiden on tarkoitus mitata. (Vilkkä 2007, 149.) Kuviossa 16 esitetään validiteetti- ja reliabiliteettimittareiden käyttöä kehittämishankkeen luotettavuuden mittauksessa. Prosessin eri vaiheissa voidaan tehdä vääriä ratkaisuja, jättää jotain tekemättä, valittuja ratkaisuja ei ehkä toteuteta oikein tai esitetyt tulokset on johdettu aineistosta väärin. Validiteetti liittyy kehittämishankkeen suunnitteluun eli tutkimusasetelmaan ja siihen, että aineiston analyysi tehdään oikein. Reliabiliteetti liittyy kehittämishankkeen toteutukseen ja tulokseen. (Kananen 2014, 146-147.)

KUVIO 16. Luotettavuustarkastelu (mukaellen Kananen 2014, 146).

Kehittämishankkeen reliabiliteettia tarkastelin koko prosessin ajan. Kyselylomaketta laatiessani pohdin tarkoin, minkälaisin kysymyksin voin saada haluamani vastaukset tiedonantajilta. Kysymysten vastausten tarkoituksena oli lisätä tietoa YAMK -tutkinnon tunnettuudesta ja osaamisen arvostuksesta. Kyselylomakkeen kysymysten asettelusta käytiin yhteistä keskustelua opinnäytetyön ryhmäohjauksessa ja testasin lomakkeen toimivuutta ennen vastaajille lähettämistä kolmella henkilöllä. Lomakkeeseen tein tarvittavia ja kysymysten asettelua selventäviä korjauksia saamani palautteen perusteella. Kehittämishankkeen kyselyn vastaajat edustivat henkilöitä, joiden oletin osallistuvan ylempää korkeakoulututkintoa vaativiin tehtäviin valittavien henkilöiden rekrytointiin. Oletuksena oli, että hakijoiden joukossa on sekä YAMK -tutkinnon että yliopiston maisteritutkinnon suorittaneita. Lähetin 154 kyselyä ja vastauksia saapui 40, joten vastausprosentiksi tuli 26. Lähetin kyselyn kesälomakauden alussa, joten osa henkilöistä, joille kysely lähti, oli jo vuosilomalla ja tämä osaltaan vähensi vastauksen määrää. Vehkalahden (2014, 95) ja Tuomen (2007, 95-96) mukaan luonteeltaan kvantitatiivisia tutkimuksia voidaan tehdä pienistäkin otoksista.

Koska vastaajat olivat maantieteellisesti laajalta alueelta ja lähes kaikki tunsivat entuudestaan sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon, niin vastaajien pieneksi jäänyt joukko tuotti kuitenkin hyvin haettua tietoa tutkittavasta asiasta.

Tutkimuksen validius tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa oli tarkoituskin mitata (Vilkkä 2007, 150). Kyselyn kysymykset muodostin aiempaan aiheesta tuotettuun teoriaan ja kehittämishankkeen kysymyksen asettelun vaatimiin käsitteisiin pohjautuen. Kysymykset toimivat hyvinä mittareina tuottamaan haluttua tietoa YAMK -tutkinnon nykyprofiilista. Mittarit oli asetettu tuottamaan tietoa YAMK -tutkinnon tunnettudesta, tutkinnon tuottamasta osaamisesta ja pätevyydestä sekä toteutuneesta ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä.

Kysymykset olivat valinta- ja monivalintakysymyksiä, joihin vastaaja pääsi useaan kohtaan kirjoittamaan tarvittaessa lisää tai erilaista mielipidettä avointen kysymysten kautta. Kysymykset, jotka koskivat sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneen osaamisalueita ja arviota YAMK -tutkinnon suorittaneen osaamista, oli asetettu niin, että niitä ei voinut ohittaa vastaamatta. Vastauksia purkaessa selvisi, että niihin olisi myös pitänyt asettaa avovastausmahdollisuus, sillä nyt kaikki vastaajat eivät YAMK -koulutuksen puutteellisen tuntemuksen vuoksi voineet vastata kysymyseen oikein. Nyt heidän oli valittava jokin vastaus annetuista vaihtoehdoista vastoin omaa tietämystään. Tämä on omiaan heikentämään tässä kohdin kyselyn luotettavuutta. Kyselyn toteuttaminen Webropol -kyselynä vähensi puolestaan virhemahdollisuutta, kun sain vastausmateriaalin valmiina tekstitiedostona ja näin ollen uudelleen kirjoittaminen jäi pois.

Kehittämishankkeen analyysin toteutin sekä määrällisen että laadullisen tutkimusperinteen mukaisia menetelmiä käyttäen sisällönanalyysillä. Määrällisen tekstianalyysin tarkoitus oli se, että pystyin sisällyttämään saatua tietoa asettamieni kategorioiden sisälle ja laskemaan niitä. Laadullinen ote puolestaan antoi kykyä paremmin ymmärtää kategorioiden sisältöä. Sisällönanalyysin toteutin sisällön analyysin ja sisällön erittelyn keinoin. Sisällönanalyysillä pyrin kuvaamaan aineiston sisältöä sanallisesti ja sisällön

erittelyllä kuvasin numeroin ja kuvioin tekstin sisältöä. Näin, useamman metodin triangulaation avulla lisääntyi samalla myös kehittämistehtävän tulkinnan luotettavuus (Tuomi 2007, 153).

Tämä kehittämishanke toteutettiin ammattikorkeakoulun sisällä ja YAMK -tutkinnon suorittajan toimesta. Siinä piilee huomioitava seikka, josta Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen (2013, 202) puhuvat laadullisen tutkimuksen yhteydessä sulkeistamisena (bracketing). Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkija-kehittäjän on oltava mahdollisimman hyvin tietoinen omista ennako-oletuksistaan tutkittavaa ilmiötä kohtaan ja pyrkiä koko tutkimusprosessin ajan etenemään niin, etteivät ennako-oletukset ohjaa tutkimusta. Myös Creswell (2003, 182) muistuttaa, että tutkija-kehittäjä suodattaa aina tietoja henkilökohtaisen objektiivin lävitse, tietyissä yhteiskuntapoliittisissa ja historiallisissa hetkessä, eikä siinä voi täysin erottaa henkilökohtaista tulkintaa tuotetusta laadullista tiedosta. Tämä mielessäni pyrin tulkinnan teossa objektiivisuuteen asian sisällöstä ja uskon onnistuneeni siinä kohtalaisen hyvin. Olen esittänyt tuloksen sellaisena kuin se ilmeni, jättäen oman turhautumisen tunteeni tutkinnon heikosta arvostuksesta pois.

Kehittämishankkeen raportoinnissa olen pyrkinyt perustellen kirjaamaan sen, miten ja miksi olen valinnut käyttämäni tiedonkeruu-, analysointi- ja tulkintamenetelmät (Kananen 2014, 151). Kankkusen ja Vehviläinen-Julkusen (2013, 198) mukaan luotettavuus edellyttää tulosten kuvausta niin selkeästi, että lukija ymmärtää miten analyysi on tehty ja mitkä ovat tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. Tekstiaineistosta tekemille tulkinnoille ja tulosten uskottavuudelle olen pyrkinyt hakemaan vahvistusta vuoropuhelusta aikaisempaan teoriaan ja tämän hetken YAMK -tutkintoon liittyvään uutisointiin nähden.

Kehittämishankkeen luotettavuus ja tutkija-kehittäjän tekemät eettiset ratkaisut kulkevat rinnakkain (Tuomi 2007, 143). Eettiset kysymykset liittyvät kehittämishankkeen kaikkiin vaiheisiin suunnittelusta raportointiin. Huomioitavia asioita ovat rehellinen, huolellinen ja tarkka tutkimustoimintatapa, eettiset seikat huomioiva tiedonhankinta ja arviointimenetelmä sekä avoimuus kehittämistyön tulosten julkaisussa. (Tuomi 2007, 143.) Pyrin tarkoin

ja asianmukaisesti huomioimaan muiden tutkijoiden ja kirjoittajien työn ja saavutukset viitetiedoin. Kehittämishankkeen suunnittelun, toteutuksen ja raportoinnin tein ammattikorkeakoulun asettamien vaatimusten mukaisesti.

Viime aikoina on korostettu sitä, että jo kehittämishankkeen aiheen valinta on tutkijan tekemä eettinen ratkaisu (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 218). Tämän kehittämishankkeen aihe nousi Suomen ammattikorkeakoulujen yhteisestä tarpeesta kohentaa YAMK -tutkinnon vaikuttavuutta kansallisissa sekä kansainvälisissä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnoissa. Aihe on merkittävä yhteiskunnallisesti, sillä meneillään oleva AMK -uudistus lainsäädännöllisin muutoksin edellyttää ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistamista sekä toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamista (OKM 2014). Kankkunen ja Vehviläinen-Julkunen (2013, 218) mukaan tutkimusetiikan periaatteena ja tutkimuksen oikeutuksen lähtökohtana on sen hyödyllisyys. Tämän kehittämishankkeen hyöty ei tule saavutetuksi heti, vaan vasta tulevaisuudessa, kun hankkeesta saatu informaatio siirtyy käytäntöön.

Kehittämishankkeeni aineisto perustui aiheesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin ja sähköpostitse tehtyyn kyselyyn, jolla haluttiin kartoittaa työelämän edustajien käsityksiä sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon profiilista ja tunnettuudesta. Kyselytutkimus kohdistui yksityishenkilöiden mielipiteisiin ja kokemuksiin, joten kyselyn suorittamiseen ei tarvittu tutkimuslupaa, mutta osallistujien tietoinen suostumus ja aito vapaaehtoisuus tutkimukseen osallistumisesta olivat tutkimuksen edellytyksiä. Tutkimuskohteenä oleville vastaajille tiedotin kyselyn saatekirjeellä (Liite 1) kehittämishankkeen tarkoituksen ja kyselyn liittymisen kokonaisuuteen. Tutkimukseen osallistuvien anonymiteetin varmensin Webropol -kyselyn mahdollistamalla asetuksella anonyymikyselystä, jossa vastaajan tietoja ei yhdistetä vastauksiin tietokantatasolla. Yksittäinen kyselyn vastaaja ei erotu joukosta minkään seikan myötä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 219, 222). Nämä asiat toin esiin kyselyn saatekirjeessä.

Vapaaehtoisuuden ja suostumuksen lisäksi eettinen toiminta edellyttää oikeudenmukaisuutta siinä, että tutkittaviksi valikoituvat ovat tasa-arvoisia (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 219). Tämän kehittämishankkeen kyselyt lähetin sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden ylemmän tason esimiehille, jotka rekrytoivat työntekijöitä korkeakoulutusta vaativiin tehtäviin, niin yksityisellä kuin myös julkisella sektorilla. Kyselyn kysymysten laadinnassa pyrin siihen, että saadut vastaukset antaisivat oleellista tietoa tutkittavasta aiheesta. Tarkoin myös mietin, kuinka oleellisia tietoja ovat vastaajien henkilökohtaiset tiedot. Tämän mietinnän perusteella päätin jättää vastaajien koulutustiedot liian henkilökohtaisina tietoina pois kyselyn piiristä. Kankkunen ja Vehviläinen-Julkunen (2013, 218) korostavat vielä sitä, ettei tutkimustietoa käytetä tutkittavia vastaan. Tämän kehittämishankkeen aihe ei ollut henkilökohtainen, joten henkilöön kohdistuvia eettisiä vaaroja ei ollut.

7.4 Jatkokehittämisasiheet

Jatkossa olisi hyvä selvittää sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittajien kokemusta siitä, miten he kokevat tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-osaamisensa kehittyneen koulutuksen aikana.

Opinnäytetyö on ylemmän ammattikorkeakoulun ja työelämän välinen tärkeä kehittämistyön väline. Olisi hyvä selvittää, onko sosiaali- ja terveysalan kehittämishankkeilla ollut todellista ja laajempaa alueellista vaikutusta, vai jäävätkö hyvätkin innovaatiot toteuttamatta käytännössä.

LÄHTEET

Ahonen, P. 2013. Verkostoyhteistyössä vahvistetaan osaamista. Teoksessa Ahonen, P., Palta, H., Tiilikka, L. & Wiirilina, U. (toim.) Vastauksia terveysalan oppimishaasteisiin 6. Teemana yhteistyö. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 157. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 29-49.

Ammattikorkeakoululaki 351/2003.

Ammattikorkeakoululaki 932/2014.

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.

Alasoini, T. 2011. Hyvinvointi työstä: Kuinka työelämää voi kehittää kestäväällä tavalla? Raportteja 76. Helsinki: Tykes.

Arene 2013. Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminta [viitattu 17.11.2014]. Saatavissa: <http://www.arene.fi/data/liitteet/c19bbac1657a4888ad098474b4ec3d84.pdf>

Arene 2015 [viitattu 15.11.2015]. Saatavissa: <http://www.arene.fi/fi/arene/valiokunnat-tyoryhmat-ja-hankkeet>

Arhinmäki, J. 2005. Korkeakoulujen tutkintojärjestelmä uudistuu. Teoksessa Okkonen, E. (toim.). Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto – tulokset ja tulevaisuus. Julkaisu 3. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 12-14.

Asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä 464/1998.

Aviisi. Tampereen ylioppilaslehti. Uutiset 29.5.2015 [viitattu 19.10.2015]. Saatavissa: <http://www.aviisi.fi/2015/05/hallitukset-paattivat-tavoitteena-yksi-yliopisto-tampereelle/>

Creswell, J W. 2003. Research design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 2nd.ed. Thousands Oaks: SAGE.

Dey, I. 1996. Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientist. London: Routledge.

Dodig-Crnkovic, G. 2010. Constructive Research and Info-Computational Knowledge Generation [viitattu 16.1.2014]. Saatavissa: <http://www.mrtc.mdh.se/~gdc/work/MBR09ConstructiveResearch.pdf>.

Euroopan unioni 2008. Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi. PE-CONS 3662/07 [viitattu 8.10.2015] Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/ammattillisen_koulutuksen_koeopenhamina-prosessi/EQFsuositusehdotus.pdf.

HAMK. 2014 [viitattu 17.11.2014]. Saatavissa: <http://www.hamk.fi/verkostot/yamk-koulutus-vahvaksi-tyoelamaksi/Sivut/default.aspx>

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uud. p. Helsinki: Edita.

Heikkinen, E., Kananen, M-L., Koivunen, J & Lohilahti, K. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetöiden silloittaminen työelämään hankekirjoittamisen avulla. Teoksessa Töytäri, A. (toim.). Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 207-220.

Heinikoski, M. 2012. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto lasikattoja murtamassa. Teoksessa Töytäri, A. (toim.). Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 317-318.

Helander, N., Kujala, J., Lainema, K. & Pennanen, M. 2013. Avaimia asiaksläheisyyteen. Uudistuva verkostomainen palveluliiketoiminta. Tampere: University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Huotari, P. 2011. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto - ristiinarvioinnilla koulutusohjelmien kehittämiseen [viitattu 19.10.2015]. Saatavissa: http://www.fuas.fi/fuas/Raportit/Documents/FUAS_YAMK_ristiinarviointi.pdf

Illman, J., Hokkanen, N., Pokela, P., Pursula, T., Luoma Päivi & Gilbert, Y. 2013. Kumppanuudesta kilpailuetua. Strategiset yrityskumppanuudet vesi-, metsä- ja kemian alan tulevaisuuden kilpailuedun rakentajina. Tekesin katsaus 298/2013. Helsinki: Tekes.

Isohanni, I. 2013. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto Oulun seudun ammattikorkeakoulussa. ePooki 9/2013, 43-46 [viitattu 19.10.2015]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61242/Lea_Rissasen_juhla_kirja_Isohanni.pdf?sequence=1

James, N. & Busher, H. 2012. Internet Interviewing. Teoksessa Gubrium, J.F, Holstein, J.A., Marvasti, A.B. & McKinney, K.D. (ed.) The SAGE Handbook of Interview Research: The Complexity of the Craft. 2nd edition. Thousand Oaks. California: Sage Publications, 177–191.

Järvinen, P. & Järvinen, A 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.

Kallioinen, O. 2014. Ammattikorkeakoulujen vaikutus alueidensa kilpailukykyyn ja yritystoimintaan. AMK-lehti // Journal of Finnish Universities of Applied Sciences, No 1:2014 [viitattu 24.10.2015] Saatavissa: <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1565/1489>.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä; Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kangasniemi, J. & Lempinen, P. 2010. Aikuiskoulutuksen uusi maasto 2010-luvulla. Teoksessa Varjonen, B & Maijala, H (toim.). Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – osana innovaatioympäristöjä. HAMKin julkaisuja 8/2010. Hämeen ammattikorkeakoulu, 49-62.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro.

Karjalainen, S. 2012. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot Suomen koulutus- ja innovaatiojärjestelmän kehittämisessä – opetusministeriön kehittämislinjaukset. Teoksessa Levonen, J. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämäläheistä asiantuntemusta kehittämässä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 17-20.

Kasanen, E., Lukka, K. & Siitonen, A. 1991. Konstruktiivinen tutkimusote liiketaloustieteessä. Teoksessa Liiketaloudellinen Aikakauskirja 40: 3. Helsinki: The Finnish Journal of Business Economics, 301-329.

Ketokivi, M. 2015. Tilastollinen päättely ja tieteellinen argumentointi. Helsinki: Gaudeamus

Kettunen, M. & Mäkinen, P. 2015. Sosiaali- ja terveysalan ylemmän amk -tutkinnon suorittaneiden näkemyksiä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Pro gradu-tutkielma.

Kivinen, O & Nurmi, J. 2008. Työ, koulutus ja osaaminen. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu yhdeksän maan eurooppalaisessa vertailussa. Koulutus-sosiologian tutkimuskeskus, Ruse. Turun yliopisto. Turku: Uniprint.

Koivisto, T, Mikkonen, T, Vadén, T, Valkokari, K, Ahonen, M & Vainio, N. 2011. Rajoja ylittävä innovointi. Tampere: Tampere University Press.

Kortelainen, H. 2006. Tiedettä, tutkimusta vai kehittämistä? Ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystoiminta valtion, työelämän ja akateemisen immun ristipaineessa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Kristo, S. 2013. YAMK-tutkinnon (osaamisen) vaikuttavuus organisaation kehittymiseen henkilön/henkilöiden suoritettua KTAMK:n YAMK-koulutuksen. Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. YAMK -opinnäytetyö.

Kärnä, V. 2012. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot. Työelämän kokemuksia 2012. Teoksessa Kangastie, H & Kokkonen, O. (toim.). Aluevaikutavuutta aikuiskoulutuksella. Kokemuksia Rovaniemen ammattikorkeakoulun aikuiskoulutuksen kehittämisestä ja toteuttamisesta. Rovaniemen ammattikorkeakoulun julkaisusarja C nro 32. Rovaniemi.

Laakso, R. 2013. Tradenomi (ylempi AMK) tutkinnon tunnettuus. Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulu. YAMK- opinnäytetyö.

Lahden ammattikorkeakoulu 2015. Lahden ammattikorkeakoulun strategia 2020 [viitattu 10.11.2015]. Saatavissa: <http://www.lamk.fi/lamk-oy/strategiat/Documents/lamk-strategia.pdf>.

Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L., Ahmaniemi, R. & Lamppu, V-M. 2013. Ammattikorkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus. AMK-lehti 2013. Journal of Finnish Universities of Applied Sciences, No 2 [viitattu 19.12.2014]. Saatavissa: <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1474/1399>.

Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 564/2009.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005.

Leskinen, M. 2010. Työelämän edustajien kokemuksia ja näkemyksiä työelämäyhteistyöstä Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön yhteistyön kanssa. Raportti. Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistyön julkaisut. ePooki 4/2010 [viitattu 16.11.2014]. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20665/oamk_tkjulkaisu_13.pdf?sequence=1.

Linnanvirta, S. 2014. Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden urakehitys. Selvitys ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden Talentian jäsenten kokemuksista urakehityksestään ja tutkinnon suorittamisesta. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

[viitattu 24.10.2015] Saatavissa: http://www.talentia-lehti.fi/files/3103/Sosionomi_%28ylempi_AMK%29_-tutkinnon_suorittaneiden_urakehitys.pdf.

Lukka, K. 2001. Konstruktiivinen tutkimusote [viitattu 16.11.2014]. Saatavissa: http://www.metodix.com/fi/sisallys/04_virtuaalikirjasto/dokumentit/aineistot/konstruktiivinentutkimusote.

Lukka, K. 2006. Konstruktiivinen tutkimusote: luonne, prosessi ja arviointi. Teoksessa Rolin, K., Kakkuri-Knuuttila, M-L & Henttonen, E. (toim.) Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia. Helsinki: Gaudeamus, 111-133.

Maassen, P., Spaapen, J., Kallioinen, O., Keränen, P., Penttinen, M., Wiedenhofer, R. & Kajaste, M. 2011. Evaluation of RDI activities of Finnish universities of applied sciences. A Preliminary Report. Publications of the Finnish Higher Education Evaluation Council 16:2011 [viitattu 19.10.2015] Saatavissa: http://karvi.fi/app/uploads/2014/09/KKA_1611.pdf.

Melin, H. 2015a. Tampereen yliopiston rehtorin ja vararehtoreiden blogi [viitattu 25.10.2015]. Saatavissa: <http://rehtoriblogi.uta.fi/2015/10/01/tampere3-lisaa-opiskelumahdollisuuksia/>.

Melin, H. 2015b. Tampereen yliopiston rehtorin ja vararehtoreiden blogi [viitattu 25.10.2015]. Saatavissa: <http://rehtoriblogi.uta.fi/2015/03/20/vaalipaneeli/>.

Moisio, E., Lempiälä, T. & Haukola, T. 2009. Palkitseminen ja innovatiivisuus. Tutkimustuloksia ja havaintoja rahallisesta palkitsemisesta innovatiivisilla työpaikoilla. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja Työ ja yrittäjyys 47/2009 [viitattu 22.10.2015]. Saatavissa: http://www.palkitseminen.tkk.fi/pdf_kansio/TEM_47_2009.pdf.

Mäenpää, K. 2013. Innobrokerit: Uutta potkua korkeakoulu- ja yritys yhteistyöhön. Teoksessa: Väänänen, I., Harmaakorpi, V. & Raappana, A. (toim.). Teorioita ja käytäntöjä korkeakoulujen aluekehitystoiminnasta. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu, sarja C, osa 127. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu, 209-218.

Neuvonen-Rauhala, M-L. 2009. Työelämälähtöisyydenmäärittäminen ja käyttäminen ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilussa. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja.

Niemelä, J., Ahola, S., Blomqvist, C., Juusola, H., Karjalainen, M., Liljander, J-P., Mielityinen, I., Oikarinen, K., Moitus, S. & Mattila, J. 2010. Tutkinnonuudistuksen arviointi 2010. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 17:2010. Tampere: Tammerprint Oy.

Nissinen, A. 2014. Sosiaali- ja terveystalouden ylempi ammattikorkeakoulututkinto työmarkkinoilla ja osaamisen kehittäjänä. Sosiaali- ja terveystalouden kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Centria ammattikorkeakoulu. YAMK opinnäytetyö.

Ojala, K. & Ahola, S. 2009, Ylemmät ammattikorkeakoulut työmarkkinoilla. Valmistuneiden kokemukset ja koulutuksen vaikuttavuus. Projektin väliraportti 03/09 [viitattu 18.10.2015]. Saatavissa: <http://ruse.utu.fi/pdfrepo/YAMKvaliraportti.pdf>.

OKM 2011. Selvitys ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemasta työelämässä ja uudistuksen vaikutuksesta koulutusjärjestelmään ja työelämään [viitattu 19.10.2015] Saatavissa: http://www.hamk.fi/verkostot/ylempi-amk-kehittamisverkosto/tiedottaminen-ja-julkaisutoiminta/Documents/selvitys_yamk_lopullinen.pdf

OKM 2014. AMK-uudistus 2011-2014. Ammattikorkeakouluja uudistetaan [viitattu 18.2.2015]. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/?lang=fi.

OKM 2015. Tiedote; OKM:n työryhmä linjasi 2020-luvun koulutustarpeita [viitattu 21.9.2015]. Saatavissa: <http://www.okm.fi/OPM/Tiedotteet/2015/07/koulutustarpeet.html?lang=fi>.

OKM & TEM 2012. Suomi osaamis pohjaiseen nousuun. Tutkimus- ja innovaatiopolitiikan toimintaohjelma [viitattu 16.11.2014]. Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tiede/tiedepolitiikka/liitteet/Tutkimus-ja_innovaatiopolitiikan_toimintaohjelma_12_12_2012.pdf.

Opetusministeriö 2005. Korkeakoulututkintojen viitekehys. Kuvaus suomalaisista korkeakoulututkinnoista. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:4 [viitattu 7.10.2015]. Saatavissa:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_265_tr04.pdf?lang=fi.

Opetusministeriö 2009. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24 [viitattu 7.10.2015]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr24.pdf?lang=fi>.

OPM 2010. Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminta innovaatiojärjestelmässä. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 8. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto [viitattu 15.11.2015]. Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr08.pdf>.

Otala, L. 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Helsinki: Sanoma Pro.

Rantanen, T., Isopahkala-Bouret, U. & Järveläinen, E. 2009. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto työelämän näkökulmasta [viitattu 18.10.2015]. Saatavissa:

<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewFile/1186/1074>.

Rantanen, T. & Järveläinen, E. 2010. Ylempi AMK-tutkinto työelämän kehittämistutkintona. Teoksessa Rantanen, T & Isopahkala-Bouret, U. (toim.). Näkökulmia ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaan osaamiseen sosiaali- ja terveysalalla. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja A71. Helsinki: Laurea-ammattikorkeakoulu, 129-150.

Rauhala, P. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon laadun kehittäminen. Teoksessa Töytäri, A. (toim.). Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 15-24.

Rautajoki, A.M. 2009. Asiantuntijuutta vakuuttamassa. Opettajien työelä-mäsuhteen asiantuntijuuspuhe sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston

työelämäprojekteissa. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta.
Väitöskirja.

Rautkorpi, T. 2014. Oppimisen tiloista innovatiiviseen työelämään. Teoksessa Rautkorpi, T., Mutanen, A & Vanhanen-Nuutinen, L. (toim.) Kestävä innovointi. Oppimista korkeakoulun ja työelämän dialogissa. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja Taito- työelämäkirjat 7. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, 134-155.

Ronkainen, S. & Karjalainen, A. 2008. Sähköä kyselyyn! : Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Ruotsala, P. 2015. Pohjalainen.fi [viitattu 25.10.2015]. Saatavissa: <http://www.pohjalainen.fi/mielipide/yleis%C3%B6lt%C3%A4/onko-duaalimalli-v%C3%A4ltt%C3%A4m%C3%A4t%C3%B6n-keakeakoulutuksessa-1.1778783>.

Rutonen, M. 2015. Opettaja -lehti 3/2015 [viitattu 19.11.2015]. Saatavissa: <http://www.opettaja.fi/cs/opettaja/jutut?juttuID=1355755370626>.

Saarnio, J. & Hamilo, M. (toim.) 2013. Innovaation alkulähteillä. Tampere: Teknologiainfo Teknova Oy.

Saliba, S. 2012. Terveiden edistämisen koulutusohjelmasta valmistuneiden sijoittuminen työelämään. Terveiden edistämisen koulutusohjelma. Johtamisen osaamisen suuntautumisvaihtoehto. Saimaan ammattikorkeakoulu. YAMK -opinnäytetyö.

Salonen, Paula. 2010. Työelämäyhteistyö framille! Näkökulmia ammattikorkeakoulujen ja työelämän välisen yhteistyön rakentamiseen ja toiminnan arviointiin. B: Ajankohtaista-Aktuellt. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu [viitattu 17.11.2014]. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/24484/Tyoelamayhteistyö_framille.pdf?sequence=1.

Seitamaa-Hakkarainen, P. 1999. Kvantitatiivinen sisällön analyysi. Metodix [viitattu 17.10.2015]. Saatavissa:

http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/02_metodiartikkelit/seitamaa_kvalitatiivinen_sisallon_analyysi/kooste#4.

Sinkko, A. 2013. Korkeakoulu-yritysyhteistyö, University-Business Cooperation, UBC. Teoksessa Sinkko, A. (toim.) Tekniikan ja liikenteen toimialan LCCE-toiminta. Yritysyhteistyötä käytännössä: logistiikan opiskelijoiden ”24 tunnin ponnistus”. Tutkimuksia ja raportteja B-sarja. Kouvola: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 8-10.

Ståhle, P. & Laento, K. 2000. Strateginen kumppanuus – avain uudistumiskykyyn ja ylivoimaan. Porvoo: WSOY.

Taatila, V. & Suomala, J. 2008. Innovaattorin työkirja. Helsinki: WSOY.

Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

TTY 2015. Uutiset ja tapahtumat -verkkosivu [viitattu 27.10.2015]. Saatavissa: <http://www.tut.fi/fi/tietoa-yliopistosta/uutiset-ja-tapahtumat/nimitys-uutiset/paivi-myllykangas-tampere3-hankejohtajaksi-x112308c3>.

Töytäri, A. 2012. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto työelämää haastamaan. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämisverkosto. 17.05.2010 [viitattu 16.11.2014]. Saatavissa: http://ek.fi/wp-content/uploads/Ylempi-ammattikorkea_koulututkinto-ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4%20haastamaan.pdf.

Töytäri-Nyrhinen, A., 2012. Ajankohtaista. Päivitetty 14.02.2012 [viitattu 16.11.2014] Saatavissa: [http://www.tamk.fi/cms/tamk.nsf/\\$all/7038D792CDFFD924C22578ED0037B8C7](http://www.tamk.fi/cms/tamk.nsf/$all/7038D792CDFFD924C22578ED0037B8C7).

Valli, R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. Juva: PS-kustannus, 103- 127.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 423/2005.

Varamäki, E., Heikkilä, T & Lautamaja, M. 2011. Nuorten, aikuisten sekä ylemmän tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen työelämään – seurantatutkimus Seinäjoen ammattikorkeakoulusta v. 2006-2008 valmistuneille. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/handle/10024/28122>.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Vilén, H. 2011. Elinkeinoelämän odotukset yhteistyölle ammattikorkeakoulun kanssa. Case: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma. Lahden ammattikorkeakoulu. YAMK -opinnäytetyö.

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Tammi.

VNK 2008. Valtioneuvoston innovaatiopoliittinen selonteko eduskunnalle 2008 [viitattu 16.11.2014]. Saatavissa: https://www.tem.fi/files/20298/INNOPOL_SELONTEKO.pdf

VTV 2009. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomus 188/2009. Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen. Dnro 41/54/08. Helsinki: Edita Prima Oy [viitattu 16.11.2014]. Saatavissa: http://www.vtv.fi/files/1783/1882009_AMKkoulutuksen_tyoelamalahtoisyyden_kehittaminen_NETTI.pdf.

LIITTEET

LIITE 1

Hyvä Vastaanottaja!

Olen sairaanhoitaja (YAMK) -opiskelija ja teen opinnäytetyötäni Lahden ammattikorkeakoulun toimeksiannosta aiheesta, minkälainen on sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon profiili ja tunnettuus työelämässä.

Tavoitteena on kuvata ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK -tutkinto) profiilia tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiovaikuttajana (TKI) sosiaali- ja terveysalalla työelämän näkökulmasta. Tarkoituksena on lisätä tutkinnon tunnettuutta ja saadun tutkimustiedon avulla parantaa sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkintojen verkostomaista toimintamallia työelämän kanssa tehtävää TKI -toimintaa ajatellen.

Lähetän Webropol –kyselyn maan laajasti kattaen sosiaali- ja terveysalan ylemmälle johdolle, joka rekrytoi henkilöstöä korkeakoulutusta vaativiin tehtäviin. Kyselyssä on valinta- ja monivalintakysymyksiä sekä muutama avoin kysymys. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu oheisen linkin kautta.

<https://www.webpolsurveys.com/S/C6AC0A1669CE54BE.par>

Jos linkki ei aukea klikkaamalla, kopioi se selaimen osoiteriville hiiren avulla. Vastaamiseen kuluu aikaa alle 10 minuuttia. Vastausaikaa on 17.6.2015 saakka. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kysely toteutuu anonymikyselynä: yksittäisiä vastaajia ei missään vaiheessa voi tunnistaa.

Toivon, että sinulta löytyy aikaa vastata tähän kyselyyn, sillä kokemuksesi on työn kannalta erittäin tärkeä.

Opinnäytetyöni ohjaajana Lahden ammattikorkeakoulusta toimii lehtori Päivikki Lahtinen (paivikki.lahtinen@lamk.fi).

Kiittäen

Tarja Siikaoja

Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen
YAMK -opiskelija

tarja.siikaoja@student.lamk.fi

Lahden ammattikorkeakoulu

Lahden ammattikorkeakoulu
Lahti University of Applied Sciences

YAMK-tutkinto ja sen tunnettuus

Kiitos, että annat pienen hetken aikaasi kyselyyn vastaamiseen.

Kysely muodostuu valintakysymyksistä, monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Valintakysymyksissä (1, 2, 3, 9 ja 14) on valittavissa alusvetovalikosta yksi sopiva vastaus. Monivalintakysymyksissä (5, 6, 11, 12 ja 13) merkitään kaikki sopivat vastaukset.

*-merkityt kysymykset edellyttävät vastaamista.

Pyri täyttämään kysely kerralla. Kyselyyn vastaamisen voi tarvittaessa kuitenkin keskeyttää 12. kysymyksen jälkeen "keskeytä" painikkeesta ja jatkaa vastaamista myöhemmin.

TUTKINNOSTA

1. Kuinka hyvin tunnet sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnon? *

Valitse

2. Tiesitkö, että YAMK -koulutukseen pääsyn edellytyksinä ovat AMK -tutkinto ja sen jälkeen 3 vuoden työkokemus asianomaiselta alalta? *

Valitse

3. Onko organisaatiossasi YAMK-tutkinnon suorittaneita? *

Valitse

4. Mikä mielestäsi on YAMK -tutkinnon suorittaneen valmius sosiaali- ja terveysalan tutkimukseen, kehittämiseen ja miten näet ko. tutkinnon suorittaneen innovaatiovaikuttajana?

MIELIKUVAT

5. Mitä seuraavista osaamisalueista liität sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneeseen? *

Valitse sopivat vaihtoehdot uutta, koulutusta vastaavaan tehtävään valittua henkilöä / henkilöitä ajatellen.

- ☐ työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syvälliset tiedot asianomaiselta alalta
- ☐ tarvittavat teoreettiset tiedot asianomaisen alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimista varten
- ☐ syvälinen kuva asianomaisesta alasta, asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä

- ☐ valmius asianomaisen alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn
- ☐ valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen
- ☐ työelämässä vaadittava hyvä viestintä- ja kielitaito
- ☐ kansainvälisen vuorovaikutuksen ja ammatillisen toiminnan edellyttämät valmiudet

6. Miten arvioisit sosiaali- ja terveysalan YAMK -tutkinnon suorittaneen osaamista? *

Mieti asiaa uutta, koulutusta vastaavaan tehtävään valitsemaasi henkilöä / henkilöitä ajatellen.

1 = ei osaamista 2 = osaaminen vähäistä 3 = osaaminen hyvää 4 = osaaminen erinomaista

	1	2	3	4
työyhteisöosaaminen	☐	☐	☐	☐
innovaatio-osaaminen	☐	☐	☐	☐
sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaosaaminen	☐	☐	☐	☐
tutkimus- ja kehittämisosaaminen	☐	☐	☐	☐
johtamisosaaminen	☐	☐	☐	☐
strategiaosaaminen	☐	☐	☐	☐
kansainvälisyysosaaminen	☐	☐	☐	☐

7. Miten mielestäsi voisimme saada YAMK-tutkintoa tutummaksi?

REKRYTOINTI

8. Miten painotat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopiston maisteritutkinnon suorittaneiden arvostusta? *

1 = arvostan enemmän YAMK -tutkintoa 2 = arvostan vähän enemmän YAMK -tutkintoa 3 = ovat samanarvoisia 4 = arvostan vähän enemmän yliopiston maisteritutkintoa 5 = arvostan enemmän yliopiston maisteritutkintoa

	1	2	3	4	5
☐ YAMK -tutkinto	☐	☐	☐	☐	☐
☐ Yliopiston maisteritutkinto	☐	☐	☐	☐	☐

9. Tiesitkö, että YAMK-tutkinto antaa saman pätevyyden hakea kuntien / valtion tehtäviin kuin yliopiston maisteritutkinto? *

Valitse

10. Tässä voit halutessasi tarkentaa antamaasi vastausta.

11. Minkälaisiin työtehtäviin olet valinnut YAMK -tutkinnon suorittaneita?

Valitse sopivat vaihtoehdot ja/tai tarvittaessa kirjoita lisää

- ☐ Asiantuntija
- ☐ Esimies
- ☐ Johtaja
- ☐ Kehittämistehtävät
- ☐ Opettaja
- ☐ Osastonhoitaja
- ☐ Sosiaalityöntekijä
- ☐ Ylihoitaja
- ☐ Muu, mikä?

YHTEISTYÖ

12. Minkälaista yhteistyötä olet tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulun kanssa?

Valitse sopivat vaihtoehdot ja/tai tarvittaessa kirjoita lisää

- ☐ keskusteltu koulutuksen sisällöstä
- ☐ oppimistehtäviä on muokattu yhteistyössä
- ☐ oppimistehtäviä hyödynnetty työelämän tarpeisiin
- ☐ opinnäytetöitä suunniteltu yhdessä opettajien ja opiskelijoiden kanssa
- ☐ on parhaillaan / on ollut yhteinen kehittämiskohde
- ☐ toteutettu opintojaksoihin liittyviä vierailuja
- ☐ saatu / annettu vierailijaluennoitsijoita
- ☐ mentorointiyhteistyö
- ☐ opettajille tarjottu työelämäjaksoja
- ☐ työmenetelmiä ja osaamista kehitetty ja tutkittu yhteistyössä
- ☐ muu, mitä?

13. Miten organisaatiosi on hyötynyt yhteistyöstä?

Valitse sopivat vaihtoehdot ja/tai tarvittaessa kirjoita lisää

- ☐ onnistuneita uusien työntekijöiden rekrytointeja
- ☐ saatu tietoa ja osaamista organisaatioon
- ☐ saatu konkreettista apua työtoimintaan
- ☐ organisaation alueellinen näkyvyys lisääntynyt
- ☐ muu hyöty, mitä?

14. Miten mielestäsi ammattikorkeakoulu tiedostaa työelämän tarpeet?

Valitse ▾

15. Miten kehittäisit ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän yhteyttä?

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

16. Organisaatiosi sijainti *

Valitse ▾

17. Mikä on organisaatiosi toimiala? *

valitse ▾

18. Organisaatio *

Valitse ▾

19. Tehtävänimike / asema organisaatiossa *

20. Sukupuoli *

Valitse ▾

21. Ikä *

Valitse ▾

22. Tässä voitte halutessanne kommentoida aihetta tai antaa palautetta kyselystä.